

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
6116 ST. CLAIR AVENUE • P.O. BOX 03206 • CLEVELAND, OHIO 44103
Vol. LXXI Lapkritis-November 6, 1986 Nr. 43

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

ISTORIJS KLASTOJIMAS

Apie provokiškus Smetonos planus

Vytautas Meškauskas

Tarybinis žurnalas švyturys, o po jo ir išeiviams skirtas Gimtasis Kraštas paskelbė Vytauto Kancevičiaus straipsnį apie 'Generolą, padėjusį nulemti Lietuvos ateitį.' Besidominantiems nepriklausomos Lietuvos istorija nereikia paaiškinti, kad kalbama apie paskutinį Lietuvos kariuomenės vadą gen. lt. Vincą Vitkauską. Daugumai jis liko mįslė: ar jis iš seniau buvo sovietų agentas ar tik vėliau pasinaudojo susiklosčiusia padėtimi savo naudai? Paskutiniųjų buvo labai daug ir faktinai jiems sunku ką nors prikišti. Tiesa, jie nebuvo herojai, ir to negali iš kiekvieno reikalauti. Į tą klausimą sovietų paskelbta medžiaga neduoda atsakymo, bet ji įdomi tuo, kad joje ryškėja sovietų noras perrašyti Lietuvos istoriją ta prasme, kad nepriklausoma Lietuva ieškojo būdų kaip nors susidėti su hitlerine Vokietija prieš sovietus, o tie vargšai neturėjo kitos išeities kaip Lietuvą okupuoti.

Pagal kiek trumpesnę to straipsnio versiją Gimtame Krašte Kancevičius rašo:

"... neišvengiamas fašistinės Vokietijos karas prieš Tarybų Sąjungą komplikavo Lietuvos ir TSRS santykius. Situacija klostėsi tokia: arba su Tarybų Sąjunga prieš Vokietiją, arba su fašistine Vokietija prieš Sovietų Sąjungą. Valdančios viršūnės, vadovaudamosi siaurais savo interesais, pasirinko pastarąjį kelią."

Toks teigimas apverčia aukštyn kojom mums žinomą istoriją, pagal kurią Lietuva pasirinko neutralumą, tikėdamasi galų gale vakariečių laimėjimo, kaip po pirmojo pasaulinio karo. Kaip vienintelį įrodymą savo tezei paremti, Kancevičius pateikia Saugumo D-to A. Povilaičio pareiškimą sovietų tardytojams, kad jis buvęs ministerių kabineto nutarimu 1940 m. vasario mėn. pasiūstas į Berlyną išsiaiškinti, kaip Vokietija reaguotų į Lietuvos-Sovietijos santykių pablogėjimą ir vokiečiams pranešti, kad Smetona persiorientavo į vokiečių pusę ir prašo Vokietiją paimiti Lietuvą į savo globą.

Aišku, kad Kancevičius visai nutyli Ribbentropo-Molotovo paktą, kuriuo vokiečiai su sovietais pasidalino Lenkiją ir Pabaltijo valstybes, atiduodami sovietų įtakai Estiją ir Latviją, o Lietuvą Vokietijai. 1939 m. rugpjūčio 23 d. buvo sutarta, kad Lietuvos šiaurinė siena yra Vokietijos įtakos riba. Ta pačia proga abi pusės pripažino Lietuvos interesus į Vilnių. Vokietija, besiruošdama pulti Lenkiją, kalbino į tą akciją įsijungti ir Lietuvą, bet nei min. pirm. Cernius, nei kariuomenės vadas Raštikis apie tai nenori klausyti: Lietuva yra apsisprendusi laikytis neutraliai. Sovietai, žinoma, kalbino laikytis neutraliai, kad Vokietijos įtakai atiduota Lietuva nepraplėstų savo sienų į pietus nuo Vilniaus. Vokietijos spaudimas paimiti Vilnių tę-

sėsi iki rugsėjo 16 d., kada pasiuntinys Kaune Zechlinas gavo iš Berlyno telegramą tuo klausimu visai nekalbėti. Priežastis buvo ta, kad buvo ruošiamasi bendrai paskelbti sovietijos įžengimą į rytinę Lenkijos dalį, iskaitant ir Vilnių. Molotovas tačiau atsakė, kad bendras komunikatas nereikalingas. Apie savo įžengimą sovietai norėjo paskelbti vieni, motyvuodami savo žygį tuo, kad Lenkija praktiškai jau nustojo egzistavusi.

Rugsėjo 21 d. Ribbentropas telegrafuoja savo ambasada Maskvoje, kad Rusijos armijai užėmus Vilnių, Maskva turi atsiminti, kad vokiečių ir sovietų sutarta jis atiduoti Lietuvai, abiem pusėm (sovietam ir vokiečiam) priimtina forma. Taip vokiečiai jau pasakė lietuviams,

(Nukelta į 2 psl.)

Šv. Onos bažnyčia Vilniuje nakties metu. Napoleonas, žygiuodamas į Rusiją, susižavėjęs jos puikumu, pasakė: "Aš norėčiau ją parsigabenti į Paryžių".

ALT SUVAŽIAVIMAS CHICAGOJE

Amerikos Lietuvių Tarybos 46-si smetinis suvažiavimas įvyko š. m. spalio 18 d., Chicagoje, Lietuvių Tautiniuose Namuose. Jame dalyvavo, kaip rodo mandatų komisijos registracija: 44 Alto valdybos ir tarybos nariai, 10 skyrių atstovai, 3 spaudos reporteriai ir 35 svečiai. Suvažiavimas dėmesingai peržvelgė, aptarė arti dvidešimties dienotvarkės punktų ir padarė savo tarimus.

Suvažiavimas buvo pagerbtas kitų mūsų bendrinių organizacijų pirmininkų atsilankymu bei pareikštais sveikinimais. Suvažiavimas išklausė Alto valdybos metines darbo ir finansų apyskaitas ir po pasiaiškinimo — trumpų diskusijų jas patvirtino.

Detalesnį Alto valdybos darbuotės pranešimą pateikė pirmaninkas Teodoras Blinstrubas. Jis pasidžiaugė, kad šiemet (birželio 12 d.) po 11 metų pertraukos JAV prezidentas Ronaldas Reagan priėmė Baltuose Rūmuose lietuvių, latvių ir estų delegaciją. Jos akivaizdoje prezidentas pasirašė Pabaltijo laisvės dienos deklaraciją. Savo ruožtu delegacija įteikė prezidentui memorandumą, kuriuo prašoma Lietuvos, Latvijos ir Estijos laisvės klausimą iškelti susitikime su Michailu Gorbačiovu, Sovietijos valdovu.

Bendrai, pareiškė Teodoras Blinstrubas, buvo stengiasi kiekviena proga pasinaudoti, kreipiantis į šio krašto institucijas, siekiant

Lietuvos bylą laikyti gyva. Dangelį atvejų būvę gauti atsakymai. Kiti valdybos nariai patiekė jų darbo sričių pranešimus. Suvažiavimas išgirdo Alto skyrių atstovų pranešimus apie jų darytusėjimus bei jų sėkmę tiek vietos lietuvių, tiek kitų etninių grupių, tiek amerikoniškoje visuomenėje.

Suvažiavimas, Alto pirmininkui pasiūlus, Eufrozina Mikužiūtę, Chicagos skyriaus ir Alberta Viniką, Lake apskr. Alto skyr., kaip vienus iš šių skyrių pradininkų ir ilgamečius šių skyrių darbuotojus, suvažiavimas pakėlė į garbės narius.

Suvažiavimas išgirdo eilės Alto skyrių pranešimus, apie jųėjimus ir jų sėkmę tiek lietuvių, tiek kitų etninių grupių, tiek amerikiečių visuomenėje.

Suvažiavimo dalyviai išklausė dvi paskaitas, būtent — Mūsų įsipareigojimai okupuotos Lietuvos atžvilgiu, dr. K. Ėringio ir Alto skyrių vaidmuo Lietuvos laisvinimo veikloje, J. Jurkaus. Paskaitų minčių čia neryškinu, tik pastebiu, kad pirmasis prelegentas bene prieš penketą metų nekasdieniu keliu atvyko į šį kraštą, o antrasis — ilgametis Alto skyr. Rochesterio, N. Y. ilgametis darbuotojas. Manytina, jų mintys ras vietą mūsų spaudoje. Suvažiavimas priėmė komi-

(Nukelta į 3 psl.)

— Drauge, gen. sekretoriau, jūs griaukite KGB darbą!

SAVAITINĖ POLITIKOS *Apžvalga*

Kaip sovietai apsiriko Reykjavike. — Nauja, aiškesnė situacija po Reagano-Gorbačiovo pasimatymo.

Nepaisant artėjusių Kongreso rinkimų, per kuriuos normaliai nulemia lokaliniai ir ūkiniai interesai, diskusijos dėl Reykjaviko susitikimo tęsiasi toliau. Iš dalies dėl to, kad Reaganas tą susitikimą bandė išnaudoti prašymui palikti senate respublikonų daugumą, nes tai palengvintų jam laikytis dabartinės užsienio politikos linijos, privedusios prie laimėjimų Reykjavike. Įdomu, kad opozicija savo priekaištą — kad prezidentas ten praleidęs auksinę progą susitarti prieš rinkimus nelabai for-savo.

Iš tiesų, diskusijose gana retai pasigirdavo blaivesnis ne partiškas balsas. Vienas

tokių buvo sovietologo Dmitri K. Simes, pasirodęs spalio 26 dienos N.Y. Times. Anot jo — prezidentas Reaganas, žmogus su vizija ir talentu sumobilizuoti viešąją nuomonę, turi tris teisingas pažiūras į santykius su sovietais. Pirma, Amerika turi reikalo su niekuo nesivaržančiu priešu. Visiškas susitaikinimas neįmanomas, iki iš pagrindų nepasikeis sovietų sistema. Antra — pastovios taikos negalima tikėtis, jei Washingtonas veiks išeidamas iš silpnų pozicijų. Pagaliau atominiai ginklai graso visai žmonijai, ir tik jais toliau remtis neįmanoma nei moraliai, nei politinai.

Reagano sugebėjimas tom idėjoms rasti pritartimo Amerikos visuomenėje, ir iš dalies Europoje, privertė sovietų politbiurą pradėti su juo derėtis. Iš pasikalbėjimų su sovietų pareigūnais Reykjavike, Simes susidaręs įspūdis, kad jie Reaganą laiko rimtu varžovu. Jie su pagarba žiūri į jo politinius sugebėjimus ir nemato kitos išeities, kaip tik su juo derėtis. Jo pasisekimas po susitikimo palenkti savo naudai Amerikos viešąją nuomonę, tokią Mas kvos pažiūrą gali tik sustiprinti.

Simes tačiau mano, kad prezidento aplinkoje nebuvo nei vieno pareigūno, kuris ži-

notų, kaip prezidento vizija paversti konkrečia užsienio politika. Reykjavike Gorbačiovas, o paskui jį ir Reaganas, per daug užsimojo, kad galėtų konkrečiai susitarti. Gorbačiovas dabar bando aiškinti, kad Reaganas nėra 'laisvas', kad jis priklauso nuo JAV karinio-pramoninio komplekso, kuris nori pasipelninti iš ginklavinimosi. Bet iš tikro tas kompleksas yra stipresnis Sovietijoje negu JAV.

Nepaisant Gorbačiovo kalbų apie 'naują galvosėną', jis visiškai nenori atsisakyti savo pirmtakūnų politikos. Jo pasipriešinimas Reagano strateginei apsigynimo iniciatyvai SDI išplaukė ne tiek iš tokio apsigynimo baimės, kiek sovietų noro sulaukyti Amerikos pažangą karinėje technologijoje.

Cia reikia prisiminti, kad sovietai paviliojo Reaganą į Reykjaviką duodami supratimą, kad Gorbačiovas yra pasirengęs susitarti iš principo mažesniais klausimais, kaip dėl vidutinės distancijos raketų Europoje ir bandymo apribojimo. Tuo tarpu Gorbačiovas staiga pasiūlė labai didelius pakeitimus atominų ginklų lygsvaroje, tikėdamas, kad — jei Reaganas ir amerikiečių delegacija bandys grįžti prie tų mažesnių klausimų — galima būtų ir juos apsvarstyti, susitarant dėl Gorbačiovo apsilankymo Washingtono datos. Tačiau amerikiečiai parodė tokį su-

■ Iš kitos pusės

Liepos 31 d. šioje skiltyje nustebau, pamatęs PA-SAULIO LIETUVYJE nuotrauką, vaizduojančią to žurnalo atstovą N. Prielaidą su trim sovietų žurnalistais Berne, tarytum tai būtų mūsų veiklos viršūnė. Nuotrauką lydinčiam straipsnelyje rašoma, kad tie sovietai parodė didelį susidomėjimą Prielaidos kalbom, pridodant:

"Ar tai pakeis jų nuomonę, abejotina, bet nors jie turės kitokią dokumentaciją negu oficialioji, teikiama Sovietų delegacijos".

Suabejojau tokios 'veiklos' nauda turint galvoje, kad visi sovietų žurnalistai, kaip ir daugumas kitų jų pareigūnų užsienyje, yra šnipai.

Spalio mėn. PL Nr. į tai atsiliepė N. Prielaida, visai nepaminėdamas, ką aš rašiau, jis sutinka, kad:

"Ir sovietiniai diplomatai, ir žurnalistai, kuriuos tenka susitikti per įvairias konferencijas... turi dar kitas, lygiagrečias, mažiau pripažintas (sic! — vm), pareigas. Čionais mes nebandome atspėti, kas yra kagebistas, bet priešingai — kas nėra."

Kas norėta tuo pasakyti? Kad N. Prielaida per visą dieną, praleistą jo paties teigimu su sovietų žurnalistais, bandė išaiškinti, kas iš jų nėra kagebistas? Kad jis toje srityje toliau nori dirbti, aiškėja iš to, kad jis pasigedo L. K. Kronikos vertimo į rusų kalbą, tarytum jie nežinotų, kas pas juos darosi.

Autorius tarp kitko, kaip matosi iš to paties PL psl., yra pakviestas ruošti dokumentaciją ir žinias spaudai Vienos konferencijos metu. Tokiu būdu Bendruomenė turės savo 'apaštala' tiesai kagebistų tarpe skleisti...

Prie to straipsnelio redaktorių pridūrė, kad "šiuo rašiniu vm bandė daugiau paspjaudyti į redaktorių negu į N. Prielaidos rašinį". Kaip ir tas asmuo, redaktorių konkrečiai to 'spjūvio' neapibūdino. Dėl to tenka pasakyti, kad normaliai, radus laikraštyje ką nors nemaloniai stebinančio, visados pirmiausiai prisimenamas redaktorių. Taip, toli neieškant pavyzdžio, Prielaida savo 'atsikirtime' teigia, kad "(vm) straipsnio spausdinimo metu... Dirvos redaktorių buvo atostogose, perleisdamas pareigas savo personalui". Tiek jis žino apie mūsų laikraščius ir jų redaktorių atostogas! Bet grįžtant prie redaktorių atsakomybės, man tikrai kilo klausimas, kaip pirmasis Prielaidos rašinys galėjo būti atspausdintas pasaulio lietuvių organe. Gelbėdamas Bendruomenės garbę, priminiau PLB valdybos pareiškimą, kad PL nėra Bendruomenės oficiozas ar informacinis biuletenis. Jei redaktorių tai laiko spjūviu, jis turėtų dėl to kreiptis į PLB. Aš to nesugalvoju. (vm)

ISTORIJOS KLASTOJIMAS

(Atkelta iš 1 psl.)

neišduodami savo slapto susitarimo su sovietais. Molotovas sekančią dieną atsakė, kad sovietai laikysis susitarimo Vilniaus reikalu, tačiau šiuo metu dar nepribrendo laikas apie tai smulkiau kalbėtis. Pora dienų prieš tai Berlyne buvo paruoštas sutarties projektas, kuriuo Vokietija pasižada globoti Lietuvą, nepažeisdama jos suvereninės valstybės teisių ir dėl to sudaro karinę sutartį, kurios vykdymui prižiūrėti į Lietuvą bus pasiųsta karinė vokiečių misija.

Tuo pačiu laiku Lietuvos užsienio reikalų ministeris Urbšys, nieko nežinodamas apie Ribbentropo-Molotovo pakta, priima Ribbentropo pakvietimą atvykti pasimatyti su juo į Dancigą, pareiškia padėką už Vokietijos palankumą Lietuvai, bet kartu griežtai pasisako už neutralumo išlaikymą.

Rugsėjo 25 d. Stalinas ir Molotovas pakvietė pas save Vokietijos ambasadorių Schulenburgą ir pasiūlė nesusipratimų išvengimui priimti iš sovietų Liublino provinciją ir jiems atitekusių Varšuvos provincijos dalį, mainais už atsisakymą nuo savo 'įtakos' į Lietuvą. Sovietams ji reikalinga galutinam Pabaltės problemos sprendimui. Dėl to, kaip žinome, buvo sutarta rugsėjo 28 d., paliekant vokiečių įtakai dalį Suvalkijos, kurią sovietai vėliau išpirkė iš Vokietijos.

Tokiu būdu Lietuvai patekus į sovietų įtakos zona, grįšime į ją sekančiuose numeruose, prisiminti kas toliau vyko ir išsiaiškinti Povilaičios 'misiją'.

Puikiausius kailius rasite

Chicagoje pas vienintelį lietuvių kailininką
NORMANĄ BURŠTEINĄ

185 N. WABASH AVE. CHICAGO, ILL. 60601

Tel. krautuvės (312) 263-5826; namų (312) 677-8489.

sidomėjimą Gorbačiovo pasiūlymais, kad Gorbačiovas užsidedė toliau žaisti 'viskas — arba nieko' žaidimą.

Sovietai kalkuliavo, kad jų grandiozinis pasiūlymas padarys didelį įspūdį Amerikos ir Europos visuomenėse, bet iš tikro juos Reaganas čia apstatė. Jo sutikimas per 10 metų atsisakyti visų atominų ginklų, kas paliktų sovietus geresnėse pozicijose dėl jų turimos konvencionalinės kariuomenės persvaros, faktinai pažadino amerikiečius ir europiečius iš nusiginklavimo sapnų — priminė, kad tik atominiai ginklai juos saugo!

Kaip jau kelis kartus rašėme, Reagano aplinka tai paneigė, aiškindama, kad jis taip nemanęs, bet tik norėjęs atominų raketų pašalinimo, bet sovietai, atrodo, nori tai išnaudoti savo propagandai. Rašant šias eilutes buvo žinių, kad jie nori paskelbti Reagano-Gorbačiovo pasikalbėjimo užrašus, kas prieštarautų diplomatiniam papročiams. Tai būtų atsikėrimas už nėsėkmę, tačiau kokia praktiška nauja? Įrodymas, kad Reaganas iš tikro nori visuotinos taikos? Bet Reaganui tai gali tik padėti.

DIRVOS RĖMĖJAI

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

J. Pupininkas, St. Pete.	8.00
A. Skopas, Cicero	13.00
Dr. L. O. Griniutė, Chicago	10.00
A. Cenfeldas, Santa Barbara	8.00
I. Bumelis, Ormond B.	10.00
E. Tenney, Belleair Beach	8.00
A. Vaičiulis, Chicago	3.00
V. Petrus, Mentor	8.00
V. Bačanskas, Baltimore	13.00
S. Liubartas, Sun City	8.00
M. Kuzmickas, Santa Monica	5.00
G. Ripskis, Chicago Hts.	13.00
A. Satkauskas, Oakville	3.00
A. Sehgal, Palo Alto	1.00
R. Mulokas, Chatsworth	35.00
K. Martinkus, Chicago	10.00
M. Petraitis, Homosassa	5.00
E. Balčius, Delran	13.00
V. Girdvainienė, Chicago	13.00
St. Pabrinkis, Cleveland	10.00
A. Tumas, Newbury Park	8.00
LKVS Ramovė, Detroito skyrius	10.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

• PERKANT IR PAR-
DUODANT NAMUS prašome kreiptis į ČIPKUS REALTY, 31715 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRASTIS

DIRVAP. O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA,
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103.Second-class postage paid at Cleveland, Ohio. Published Weekly
by American Lithuanian Press Radio Ass'n. VILTIS Inc. Subscription
per year \$17.00. Single copy 35 cents.Prenumerata metams \$17.00, pusei metų \$9.00 • Atskiuro nu-
merio kaina 35 centai • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais
ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomone • Nespaus-
dinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant • Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.NEOLITUANŲ ŠVENTĖ
PASITINKANT

AUSROS spinduliui su-
švitus, VARPO dūžiams pa-
žadinus, šimtmečius verga-
vęs lietuvis, prisikėlė sa-
varankiškai gyvenimui.
Kraujo auka iškovota Lie-
tuvai laisvė ir nepriklausomybė,
atvėrė duris į naują gyvenimą.
Iš karo audrų nuniokoto krašto,
kilo iki šiol negirdėta šviesa,
savoji kultūra, stiprėjo ekonomi-
nis gyvenimas. Nors ir ne-
tekus trečdaliai savo terito-
rijos su amžinąja sostine Vilniumi,
Lietuva įsteigė universitetą laikinojoje sos-
tinėje Kaune, į kurį sugu-
žėjo, iki šiol neturėjęs gali-
mybių šviestis, žaliąjį kaimo
jaunimas. Lietuva švietėsi
ir kultūrėjo, o sstudentai,
greta mokslo disciplinų,
būrėsi į ideologines ir kul-
tūrines draugijas, ruošda-
miesi kurti ir šviesti savo
tautą, dirbti savo valstybei.

Taip 1922 m. lapkričio 11
d. trylikos ryžtingų studen-
tų pastangomis, įsikūrė Lie-
tuvų studentų tautininkų
korporacija Neo-Lithuania.
Savoji žemė, savas univer-
sitetas, sava aplinka pa-
traukė lietuvių studentus,
nes pirmą kartą aukštojoje
mokykloje skambėjo lietu-
vių kalba. Neo-Lithuania
augo narių skaičiumi ir plė-
tė savo veiklą, bet Lietuvą
užliejęs raudonasis tvanas,
sunaikino nepriklausomą
gyvenimą ir vėl pavėgė lie-
tuvį.

Nors kaimynų draskoma
Lietuva savarankiškai išgy-
veno vos 22 metus, bet su-
krovė tokį didelį kultūrinį
lobį, kuriuo ir šiandien te-
begyvena jau 40 metų pa-
vergta tėvynė ir po visą
laisvąjį pasaulį išsiblaškiu-
si išeivija. Kartu su visa
tauta kentėjo ir Neo-Lithu-
ania bei kitos lietuvių drau-
gijos.

Išeivijoje atsidadę neoli-
tuanai atgaivino veiklą ir
sudomino studijuojantį jau-
nimą savo idėjomis. Ket-
vertį šimtmečio klestėjusi
veikla pradeda silpnėti, nes
vyresnius slegia am-
žiaus našta, vidurinioji kar-
ta paskendo savuose ir ap-

linkos rūpesčiuose, o jau-
nesnieji, čia gimusieji pra-
randa norą dirbti dėl Lietu-
vos laisvės ir lietuviybės iš-
laikymo. Jie nesidomi lietu-
taviškų knygų, nelanko lie-
tuvų kultūrinių renginių
ir yra praradę norą aukoti
laisvalaikį tėvų kalbai iš-
laikyti. Daug lengviau ženg-
ti pakalniui, kaip aukotis
kažkokiam "pasakų" kraš-
tui ir atsisakyti nuo gyve-
nimo teikiamų malonumų.

Korp! Neo-Lithuania,
švėsdama 64 metų veiklos
sukaktį, jaučia nuovargį ir
apatiškumą. Svetima žemė
ir aplinka yra padariusi sa-
vo įtaką ir net dalis vyres-
niųjų paskendo turimame
gerbūvyje ir pasitraukė į
nieko neveikimo padėtį, o
jaunimas dažnai paseka sa-
vo tėvų ir senolių pėdomis.

Korp! Neo-Lithuania Chi-
cagos padalinio valdyba,
kurią sudaro jaunieji filis-
teriai ir senjorai, metinę
šventę švenčia lapkričio 8
d. Numatyta programa ne-
siskiria nuo praėjusių me-
tų šventės, nors šiais me-
tais yra skirtingos aplinky-
bės. Šie metai yra ypatingi
metai, nes Korp! mecenato
Simo Kašelio testamen-
tinis palikimas įpareigoja
korporaciją tęsti premijų
skirimą, už Dirvos skelbia-
mus novelių konkursus. Šių
metų premijos laimėtojas
yra rašytojas Anatolijus
Kairys, kuriam Simo Kaše-
lio pažadėta premiją 600
dol. įteiks Korp! Neo-Lithu-
ania vyr. valdyba.

Taigi, Korp! Neo-Lithua-

ALT SUVAŽIAVIMAS
CHICAGOJE

(Atkelta iš 1 psl.)

sijos pasiūlytas septynioli-
ka rezoliucijų.

Suvažiavimui darniai pir-
mininkavo prezidiumas, ku-
rį sudarė ALTo skyr. at-
stovai: Alfa Šukys, Vladas
Šoliūnas, Stasys Surantas,
Algimantas Pautienis, An-
tanus Norus. Sekretoriavo:
dr. Vytautas Dargis, Vikto-
ras Kažemėkaitis, Edmun-
das Jasiūnas.

Baigdamas suvažiavimą,
ALto pirmininkas pareiškė
tokias išvades: mirtis, kad
tarptautinė padėtis nepa-
lanki, Lietuvos laisvinimo
darbui, kad mūsų, ALto, dar-
bas turi būti be atvangos
ir toliau vykdomas, mūsų
darbo sunkumai ir prošvais-
čių nematymas, tegu dar la-
biau sustiprina visų pažiū-
rų lietuvių ryžtą tai šventai
tautos gelbėjimo ir laisvi-
nimo pareigai.

Baigus Amerikos Lietu-
vių Tarybos suvažiavimą,
tą patį vakarą (X. 18) toje

nia šventė Chicagoje pra-
turtinama dar vienu kultū-
rinio įvykiu — rašytojo A.
Kairio pagerbimu, įteikiant
laimėtą premiją.

A. Juodvalkis

pačioje salėje įvyko šauni
vakarienė, kurios metu bu-
vo pagerbtas Antanas Olis,
buvęs ALto komiteto vice-
pirmininkas, iškilus Ameri-
kos lietuvis.

Minėjimo dalyvius su An-
tanu Oliu supažindino Vy-
tautas Abraitis, nuo 1940
m. su juos artimai dirbęs
visuomeninį darbą. Abraičio
atskleistas A. Olio gyveni-
mo kelias, jo asmenybė pra-
turtino žiniomis ne vieną
klausytoją, o turėjusieji
laimę su A. Oliu dirbti, ne
vienas šluostėsi ašaras...

Minėjimo meninėje valan-
dėlėje šauniai pasirodė so-
listai: Roma Mastienė ir
Algis Brazis. Jų solo ir
duetu atliktos lietuvių liau-

dies ir mūsų kompozitorių
(Vanagaičio ir kt) dainos,
parinktos iš tų, kurias dau-
giau mėgo A. Olis. Akom-
panavo Manigirdas Motie-
kaitis.

Auditorijai savotiška at-
gaiva buvo iš rekorderio
Antano Olio kalba per Mar-
gučio radiją, kreipinys į vi-
suomenę, 1951 m. vasario
16 proga. Tada pareikštos
mintys tinka ir šiai dienai!

Antano Olio pagerbimo
minėjimą pradėjo dr. Leo-
nas Kriaučeliūnas, toles-
niam vadovavimui pakvies-
damas Matildą Marcinkienę.
Minėjimą baigė trumpu pa-
dėkos žodžiu Teodoras
Blinstrubas, ALto valdybos
pirmininkas. Visų sugiedota
"Lietuva brangi..." baigė-
si akademinio lygio atliki-
mu Antano Olio prisimini-
mas.

(mv)

Antanui Oliui pagerbti vakaro organizatoriai-atlikėjai. Iš
kairės: Vytautas Abraitis — paskaitininkas, Matilda Marcinkienė
programos vedėja ir dr. Leonas Kriaučeliūnas, rengėjų kom.
pirmininkas. Variakojo nuotr.

Superior Savings

ASSOCIATION

MOKAME AUKŠČIAUSIUS NUOŠIMČIUS UŽ SANTAUPŲ INDĖLIUS

Kiekviena santaupų sąskaita apdrausta iki

\$ 100,000.00

PASKOLOS TEIKIAMOS:

- namams pirkti,
 - rezidenciniams ir komerciniams pastatams statyti,
 - namų remontams,
 - kvalifikuotų studentų mokslui
- Smulkesnių informacijų dėl taupomųjų indėlių
ir paskolų sąlygų teiraukitės

Superior Savings

Pagrindinis skyrius

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Telefonas: 481-3008

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 9:00 iki 4:00,
penktadieniais 9:00 iki 6:00;
šeštadieniais 9:00 iki 2:30.

Antanas A. Olis Amerikos lietuvio simbolis

Vytauto Abraičio kalba, pasakyta ALT suvažiavime
Chicagoje, prisimenant Antaną A. Olį.

(2)

Olio vadovaujamas Tautinis Salpos Fondas buvo įregistruotas kaip lietuvių tautinis šalpos Fondas, karo metu įsteigtoje War Relief Control Board. To Fondo registracija atidarė duris 1944 metais įsteigiamam United Lithuanian Relief Fund of America (Balfas) gauti žymias sumas pašalpai iš National War Fund. Tik National Relief Fund registracijos dėka, kurią atliko to fondo pirmininkas Antanas Olis ir jam sutikus šią registraciją perleisti steigiamam United Lithuanian Relief Fund - Balfui, pavyko apsiginti nuo Sovietų Rusijos ir National War Fund spaudimo, kad visos tos sumos eitų per Russian Relief Fund. Mums, tautininkams, reikia prisipažinti, kad ne visi sutiko su tos registracijos numerio perleidimu Bendrajam Fondui, ypač kairiesiems ir kai kuriems dešiniams atsisakius bendrojo Fondo garbės nariu kviesti Lietuvos Prezidentą Antaną Smetoną ir net dešiniams pageidaujant, kad Bendrojo Fondo pirmininkystė būtų perleista kun. Končiui. Ir čia Antanas Olis suvaidino lemiančią rolę, sutikimą su tais reikalavimais motyvuodamas, kad viskas turi būti daroma dėl motutės Lietuvos. Registracija buvo perleista, o pats Olis sutiko būti tik Balso viceprezidentu.

Ne paslaptis, kad Lietuvai Vaduoti Sąjungos darbas dažnu atveju buvo lygiagretus Amerikos Lietuvių Tarybos darbui. 1944 metais Lietuvai Vaduoti Sąjungos ir Tautininkų Centro pastangomis New Yorke buvo sušauktas Amerikos Lietuvių Seimas Lietuvos vadavimo akcijai svarstyti. Šio seimo dalyvių nuotaikas tiksliai apibūdino Lietuvos Ministras Washingtonė Povilas Žadeikis, kuris pareiškė, kad jo rengėjai priklauso prie tų lietuvių, kurie nori pirmoje vietoje lietuviškos Lietuvos, priešingai kitiems, kurie pirmiausia siekia krikščioniškos ar socialistinės Lietuvos. Seimo tarimai linko ta linkme, kad Lietuvai vaduoti pastangas reikia derinti su Amerikos pasiryžimu laimėti karą. Mums reikia siekti tų pačių tikslų, dėl kurių Amerika įstojo į II-jį Pasaulinį karą, kalbėjo Antanas Olis. Jo mintį stipriai rėmė tokie veikėjai, kaip A. Rudis A.L. Kumskis, adv. Grišius ir kt., kurie net nebuvo tautininkais.

Cia reikia pripažinti, kad visa Olio veikla buvo grin-

džiama principu, kad lietuviai, siekdami išlaisvinti Lietuvą, daug daugiau laimės, jei sugebės Lietuvos laisvinimo bylą derinti su Amerikos to meto vedama politika. Olis tvirtino, kad dirbdami Lietuvai turime žiūrėti, kad iš to naudos turėtų ir Amerika. To meto sąlygomis tai buvo taiklus principas, rašęs stipraus pritarimo visuomenėje, ypač kad tuo metu ir Amerikos vedama politika vadovavosi Atlanto Carterio principais, pripažįstant visoms tautoms pokarinį laisvą apsisprendimą. Karo metu, vis labiau varžant judėjimą ir organizacijų suvažiavimus, šis komitetas persitvarkė į Amerikos Lietuvių Misiją, kurios vardu, Oliui pirmininkaujant, ir buvo įgyvendinti visi didieji to 1944 m. New Yorko seimo nutarimai.

Amerikos Lietuvių Misijos pastangomis, vadovaujant Antanui Oliui, lietuvių tarpe buvo išplatinta ir lietuviams kredituota už 5 milijonus dolerių karo paskolos lakštų ir surinkta bemaž 1 milijono parašų peticijoje, prašant po karo atstatyti nepriklausomą Lietuvą. Amerikos Lietuvių Misijos pastangomis buvo suorganizuota lietuvių karių motinos didesnėse lietuvių kolonijose, kurių uždavinys buvo populiarinti idėją, kad Amerikos lietuvių kilmės kareiviai kariauja ne vien tik Amerikos laisvę ateičiai apginti, bet ir už savo tėvų žemės išlaisvinimą.

Karo metu negalint sušaukti visuotinio Amerikos Lietuvių Kongreso, kaip buvo nutarta New Yorko seime, 1945 m. Amerikos Lietuvių Misija sušaukė lietuvių sąskrydį Washingtonė. To pirmojo lietuvių sąskrydžio bankete dalyvavo 10 Amerikos senatorių, 70 kongresmanų, daug kitų įžymių amerikiečių ir per 400 senosios kartos Amerikos lietuvių. Sunkiausia ir sudėtingiausia sąskrydžio parengiamųjų darbų dalį atliko Antanas Olis, A.L. Kumskis ir Pijus Žiūrys. To sąskrydžio kalbos ir pasisakymai buvo plačiai aprašyti didžiojoje Amerikos spaudoje ir įtraukti į Congressional Records. Amerikos viešoji nuomonė buvo tuo sujudinta ilgam laikui.

Tas pats faktas, kad Amerikos Lietuvių Misijos vardu Oliui pavyko sutraukti vienon vieton tiek daug Amerikos senatorių ir Kongresmanų ir ta proga jiems pristatyti Lietuvos laisvės

problema, yra geriausias a.a. Antano Olio sugebėjimų įrodymas, nes visa tai įvyko bemaž išimtinai jo pastangomis ir jo iš amerikiečių surinktais pinigais.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos vardu, 1953 m. esant pirm. Antanui Lapinskiui ir 1956 m. esant pirm. Steponui Biežiui, Washingtonė įvyko dar du sąskrydžiai. Bet ir tų abiejų sąskrydžių siela ir užnugaris buvo Antanas Olis. Ne kas kitas, bet tik Antanas Olis galėjo suorganizuoti, kad tų sąskrydžių garbės pirmininkas būtų to meto Amerikos viceprezidentas Richard Nixon, o patį Komitetą sudarytų 60 asmenų iš pačių to meto žymiausių amerikiečių - kaip ministrų, senatorių, kongresmanų, universitetų profesorių, admiralų, generolų, biznierių ir kitokių įžymių, kurie nemaža suma padengė tų sąskrydžių išlaidas. Bet svarbiausia, kad 1953 m. sąskrydis Washingtonė žmoniems parodė Lietuvos istoriją dainų ir muzikos formoje, minint 700 metų sukaktį nuo Mindaugo karūnavimosi, o 1956 metų sąskrydis pavaizdavo Amerikos sostinėje Lietuvos tragediją. Ir šiuose paskutiniuosiuose sąskrydžiuose Olio suorganizuota grandioziška meninė programa kėlė pasigerėjimą visų dalyvių: amerikiečių ir lietuvių 1956 metų sąskrydyje dalyvavo virš 1000 žmonių.

Pirmajame, 1945 metų sąskrydyje buvo nutarta pasiųsti Amerikos Lietuvių Misijos delegaciją į Jungtinių Tautų steigiamąją konferenciją San Francisco mieste. Delegacijai pirmininkavo Antanas Olis. 1945 m. gegužės 4 d. ši delegacija įteikė visų tautų delegacijoms Amerikos lietuvių vardu memorandumą, kuriame buvo išdėstyta Lietuvos teisių pažeidimas ir reikalaujama Lietuvai priimti į Jungtines Tautas. Sekančią dieną delegacija sušaukė spaudos konferenciją, kurioje dalyvavo 80 laikraščių ir radijo stočių atstovai. Šios konferencijos atgarsiai pasklido po visą Ameriką.

Ta proga A.L. Misijos delegacija suorganizavo ir pamaldas už Lietuvą, kurioms vadovavo pats arkivyskupas. Pamaldos sutraukė pilną San Francisco katedrą žmonių ir jas plačiai aprašė amerikiečių spauda. Į delegacijos suruoštą atsisveikinimą atvyko 60 atstovų iš daugumos kraštų delegacijų. Atsiminkime, kad Jungtinių Tautų steigime dalyvavo tik 43-jų valstybių delegacijos. Šis Antano Olio vadovaujamos delegacijos žygis, kurio proga tokios plačios apimties valstybinės delegacijos buvo nušviesta okupuotos Lietuvos padėtis, iki šiai dienai nėra nei pralenktas, nei pakartotas. Ir tenka abejojoti, kad tai pasikartotų, kol neatsiras tokių patriotiškų lietuvių su Olio sugebėjimais ir pasišventimu.

1946-47 metai, galima sakyti, praėjo ženkle didelių varžytinių tarp Amerikos Lietuvių Tarybos iš vienos pusės, ir Lietuvai Vaduoti Sąjungos, bei Amerikos Lietuvių Misijos iš antros. Intensyvios varžytinės Lietuvos laisvinimo pastangose,

jei ir didino ir papildė atliekamų žygių kiekybę, tai visvien buvo ir daug jėgų eikvojimas tarpusavio kovai. Tai kenkė ir akivaizdžiam reikalui visų organizuotų lietuvių vieningos kovos prieš okupantą, kaip kad dabar kenkia Lietuvos vadavimo darbe varžytinės tarp Lietuvos vadavimo veiksmų. To kia bent yra mano nuomonė.

1948 metais, po ilgesnių išsiaiškinimų, ALTas pakvietė tautininkus grįžti kaip ketvirtąją pagrindinę srovę, o tautininkai - iš dalies įtaigjami Europoje atsidūrusių tautininkų - sutiko grįžti į ALTą. Tautininkų atstovu laikinai buvo deleguotas Antanas Olis, kaip Lietuvai Vaduoti Sąjungos atstovas, o vėliau, įsikūrus Amerikos Lietuvių Tautinei S-gai, kaip jos atstovas. Tokiu būdu Olis tapo vadinamu ketvirtu didžiuoju nariu Amerikos Lietuvių Tarybos Vykdomajame prezidiume.

(Bus daugiau)

Nepamirškite atnaujinti
D I R V O S
prenumeratą

DEVENIŲ KULTŪROS FONDO LEIDINIAI

1. Jūratė Statkutė de Rosales — BALŲ KALBOS BRUOŽAI IBERŲ PUSIASALYJE, \$15.00.
2. Motiejus Karaša — GYVENIMO SŪKURIUOSE, \$15.00.
3. Jokūbas Dagys — SCULPTURES (meno albumas), \$30.00.
4. J. Andrius — LIETUVOS ŽEMĖLAPIS, \$6.65.
5. Viktoras Karosas — LIETUVOS RYŠYS SU AMERIKA, \$5.00.

Užsakykus siųsti: Devenų kultūros fondas,
P. O. Box 10782,
St. Petersburg, Fl. 33733,
U.S.A.

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71 St., Chicago, Ill.

1410 So. 50th Ave., Cicero, Ill.

Tel.: 476-2345

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVE — **PARAMA**

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkas J. Mažeika

Cia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis

APSILANKĖ — ĮSITIKINSITE.

KŪRYBA IR MOKSLAS

Noras save išreikšti — yra žmogaus kūrybiškasis gyvenimas. Per eilę skriejančių metų sukrauname ne tik savo amžiaus lobį, bet ir savo darbų derlių. Žmogus gyvenime dažnai nepastebi, ką jis sėja. Tačiau kasdien sėjami grūdai ilgainiui duoda derlių. Argi nemalonu, atsisukus atgal, pasekti savo žingsnį, atpažinti vagą, kurioje plušai? Pasidžiaugti viltim, kuri išsiskleidė žiedu ir svajonėm, kurios sužydė ir davė gražių vaisių?

Ypač tai turi džiuginti rašytoją, kauris š e š i a s d e š i m t i savo gyvenimo metų yra atidavęs lietuviškai raštijai! Juk tai daug valandų ir dienų, paaukotų grožinei kūrybai, kitų žmonių dvasinei atgavai, pasidalinimui savo dvasiniu pasauliu, mintimis, idėjomis, kurios išsakytos dailia, taisyklinga mūsų kalba.

Rašytojo impulsas yra mąslus žodis, kurį pasirinkdamas ir pindamas žodinę pasakojimo pyne, jis žodžiais nutapo įsivaizduoto gyvenimo, nerealaus pasaulio įtikinantį paveikslą, parodo savo veikėjų psichologinę būseną, atidengdamas būdingą tipą ar realų ir gyvą žmogaus charakterį.

Rašytojui būtinas sugestytus talentas — toji dieviškoji Amžino Kūrėjo mums duota kibirkštis, kurią ne kiekvienas sugeba savyje iškelti. Rašytojas geba skaitytojui parodyti gyvenimą naujoje šviesoje, naujoje dimensijoje. Jis verčia skaitytoją galvoti, jausti, gyventi su jo sukurtais žmonėmis, tikėti rašytojo tiesa.

Čia nesiaiškinsime, kodėl žodžio menininkas kuria ir kokios dvasinės galios jį verčia žengti nelengvu kūrybos keliu. Tačiau dera pabrėžtinai akcentuoti, kad lietuvių kūrėjo-rašytojo kelias buvo ir yra sunkus, erškėčiuotas, bet savitas ir labai skirtingas nuo kitų tautybių rašytojų — kaip skirtingas yra kiekvienos tautos supratimas apie idealizmą ir moralę.

Petronėlė Orintaitė — rašytoja, paskyrusi mūsų literatūrai savo gyvenimo šešiasdešimtį metų ir išvairiusi didelį ir platų barą lietuviškosios raštijos dirvuose. Pasidžiaugsime Petronėlės viso gyvenimo deimantine kūrybinio derliaus švente! Tik maža dalis rašytojų tokia sukaktimi gali džiaugtis.

Grožinės literatūros kūrėja P. Orintaitė mūsų yra žinoma kaip turininga įvairių literatūros žanrų puoselėtoja. Į jos kūrybinę amplitudę telpa lyrika, proza, publicistika, satyra, kri-

Petronėlės Orintaitės deimantinė kūrybinio derliaus šventė

Išpūdžiai ir prisiminimai

tika, memuarai... Beveik 20 jos rašto knygų dailiai rikiuojasi knygų lentynose. Kai kurios padaugintos keiliom laidom, atžymėtos premijomis; kai kurie kūriniai versti į lenkų, latvių, švedų, vokiečių, anglų kalbas. (Jei skaitytojas nepatingėtų atsiversti mūsų L. E., pamatytų, koks didžiulis kūrinių balansas puošia rašytojos aktyvą). Tačiau P. Orintaitė kaip asmuo yra iš prigimties labai kukli, todėl aš noriu įtikinti Solenizantę, kad jos asmeniškai šventė yra nemažiau reikšminga ir lietuvių skaitytojų šeimai... Juk tai viso gyvenimo Sėjos derliaus šventė!

Į lietuvių literatūrą Petronėlė Orintaitė įkopė — metaforiškai šnekant — poezijos laiptais, prabildama subtiliu mergautiniu "dirvonų dukterų" lyriškuoju balsu. Dar gimnazijos suole ji domisi poezija. 1926 m. pradėjo spausdinti eilėraščius Naujoje Vaidilutėje. 1930 m. išeina į viešumą eilėraščių rinkiniu **Vingių vingiai**. Bet jau po dviejų metų ji pakeičia žanrą, pereidama į prozą. 1932 m. išleidžia novelių rinkinį **Iš sostinės**. Rinkinyje vaizduojamas grynai miesto gyvenimas — valdininkija, miesčionija ir jų pilkoji buitė. Dar po poros metų 1934 m. Orintaitė pasirodo savo pagarsėjusiu psichologiniu romanu **Paslėpta žaizda**, su-

kėlusiu plačiausią susidomėjimą literatūros sluoksniuose, ginčų spaudoje ir daug įvairių nuomonių skaitytojų tarpe. Rašytoja išdrįso iškelti viešumon opią abortų problemą ir jos žalingas pasekmes, vaizduodama šeimą edantį vėžį, jaunamartės tragediją, kai vyras nenori vaikų, kai šeimos židynys gęsta ir šala... (Antroji šio romano laida išleista jau tremtyje Nidos klubo 1955 m.).

Po trejų metų (1937) autorė skaitytojams patiekia savo naująjį romaną **Daubiškės inteligentai**. Veiksmas rutuliuojasi lietuviškame provincijos mieste, kurio inteligentija neturi idealistinio polėkio, moraliai supuvusi. Visa, kas inteligentams terūpi — išgėrimai, pokyliai, kortos, meilės nuotykių. Miesto žmonių buitis grindžiama ant materialistinių pamatų. Mieste siaučia nuobodulio dulksna. Šiame romane rašytoja nesiriboja vien buitiniiais vaizdais, o labiau rūpinasi savo veikėjų dvasiniais išgyvenimais, analizuodama jų dvasinius refleksus ir reiškinius.

Šie žmogaus dvasios pjūvio analitiniai romanai Orintaitė iškėlė į žinomų populiarių garsėjančių rašytojų eiles. Kai 1938 m. rašytoja skaitytojams patiekė savo novelių knygą **Jurgučio pieva**, kritikai tuoj pat pastebėjo, kad autorės

kalba yra nepaprastai taisyklinga, sklandi ir žodinga. Ir stiliaus grožis ir kalbos sodrumas ją įrikiavo į mūsų literatūros pirmaeilį kūrėjų eilę. Chameleoniškai keisdama žanrų rūšis, Orintaitė 1939 m. išleidžia lyrinio braižo kūrinių — **Dirvonų dukterims**. Tai jai būdingo lyrinio mergautinių godų poeziją, tačiau santūri, neišsiliesianti į emocinį saldumą, ar sentimentalizmą. Ir čia ji savita, įdomi.

Deja, kaip daugelis žinome, Lietuvoje joks rašytojas iš savo kūrinių negalėjo išgyventi. Visi duoną pelnėsi kitokiais amatais, pėlingesne profesija. Rašytojo darbas mūsų nebuvo laikomas profesija, o sakytume, tik kilminga pramoga ar pomėgis. O tas pomėgis reikalaujo iš rašančiųjų aukos: ir laisvalaikio ir nuo poilsio vogtų valandų. Tad rašytojai pragyvenimui rinkosi praktiškas profesijas — profesūrą, mokytojavimą, įstaigų darbą. Kiti plunksnos darbininkai vertėsi žurnalistika, džiaugdamiesi patekę į redaktorių kėdes.

Kai dabar po pusšimčio pažvelgiama į lietuvių rašytoją emigracijoje — matome tą patį paveikslą: ir jis vagia savo poilsio valandas būdamas panašioje būklėje. Jis lygiai taip pat žengia tuo pačiu erškėčiuotu tankumynu, eina apžėlusia piktžolėmis vaga, savo įkvė-

pimą ir darbą aukodamas mūsų raštijai. Kokia rūpi ir pilna ašakų lietuvių rašytojo duona!...

★

Yra sakoma, kad negalima ištisiems metams sulaukyti pavasario, bet sieloje jaunu galima palikti iki senatvės, jei tik išlaikoma gyva meilė žmonėms — nes tik ji įgalina akis ir sielą būti atvirai grožiui, gėriui ir tiesai". (F. F. Levald).

Tie žodžiai nuostabiai tinka asmeniui apie kuri čia kalbame. Petronėlė Orintaitė savo sieloje išliko jauna. Gal dėlto, kad visas jos gyvenimas praėjo tarp augančio ir bręstančio jaunimo, kurį su tokiu pasišventimu auklėjo ir ruošė gyvenimui. Tas jos jaunatviškas judrumas, idealizmas, grožio skiepyjimas mokinių sielos, meilė žmogui — visa tai ryškiai spindėjo jos būde ir elgesy. Nepaprasta energija, ryžtas, zanavykiškas humoras ir optimizmas — tai gražiausi jos asmenybės bruožai. Būdingiausia tai, kad savo polemikos straipsniuose ji visuomet stodavo silpnųjų pusėn, reikalaujama perskelti ir antrąją riešuto kevalo pusę, pažvelgiant ir į plakamojo nuomonės branduolį.

Tai ji šiaulių berniukų gimnazijoje mums dėstė pasaulinę ir lietuvių literatūrą, tai ji įdiegė mano širdin meilę litetūrai, pagarbą rašytam grožinės kūrybos žodžiui ir meilę rašančiajam. Ji, lyg rūpestingoji Sodininkė sodino ir sėjo į mūsų sielas grožį ir meilę liaudies kūrybai — tautosakai. Ji ne tik mokė, kaip sodinti lietuviškąsias žodžių raso-das, kad jos žydėtų gražiausiom kūrybinės minties gėlytėm, bet stropiai rovė visas svetimasias piktžoles iš mūsų literatūrinio rašinių lysvių. O ir ne kartą laistė vilties vandeniu, kad gal kuris iš jos būrio, ateityje rūpinsis mūsų raštija ir dėd asmeniškų pastangų, kad dar dailiau žydėtų lietuviški kūrybos sodai ir rašto darželiai...

Anuomet žydėjo toks gražus 1935-tųjų pavasaris. Gaivalingai alsavo gegužis ir veržėsi pro antrojo aukšto langus į klasę... Atsimenu, tą dieną kieme po langais iškilo ginčas. Pešėsi ir niovėsi žemesniųjų klasių bernaičiai. Vienas mūsų mokytojų, ruošdamasis literatūros pamokai, niekaip negalėjo susikaupti. Persisvėręs per palangę numetė švelnų keiksmą. Kai tai nepadėjo — čirkstelėjo pro dantis sultinga srove... Iš apačios ėmė šaukti, kad jis pataikė tiesiai ant gimnazistinės kepuraitės ir tas (Nukelta į 7 psl.)

Šiaulių berniukų gimnazijos literatūros būrelio valdyba (1935 m.) su būrelio globėja mokytoja Petronėle Orintaite. Iš kairės: būrelio pirm. Albinas Ažuolas, vicepirm. Balys Auginas, rašytoja Petronėlė Orintaitė, sekr. Jonas Kudžma ir N. būrelio narys.

LAISVĖS VARPO RUDENINĖ ŠVENTĖ BOSTONE

Stasys Santvaras

Rudenį skamba nuostabių spalvų muzika. Medžiai pradeda keisti vasaros drabužį, o dar tēbežydi rožės ir kitų gėlių žiedai. Į tą gamtos pokylį jungiamės ir mes, tie neramūs žemės keleiviai, nors gan dažnai ir patys savęs nepajėgiantys rasti.

Kaip ir kitose Amerikos lietuvių sodybose, ir Bostono lietuvių gan gausioj šeimoj dar ne visi gėlių šypsniai užgęso. Spalio 19 d., punktualiai 3 val. po pietų, Amerikos lietuvių piliečių D-jos III a. salėje buvo surengtas 54-sis Radijo valandos Laisvės varpo kultūrinis renginys - smuikininkų Mazurkevičių koncertas. Renginio šeiminkas - vilnietis Petras Viščinis, jau ketvirtą dešimtmetį savo rankose tvirtai laikas Laisvės varpo virves. Renginį praturtino p. Milda Lenkauskienė, PLB kultūros reikalų tvarkytoja, atskridusi iš Clevelando ir dr. Antanas Razma, Lietuvių fondo valdybos pirmininkas, atkilęs iš Chicagos. Ar to viso irgi negalėtumėm pavadinti spalvų muzika?...

Smuikininkai Dana Pomarancaitė-Mazurkevičienė ir Ukrainos sūnus Jurijus Mazurkevičius į Laisvės varpo kultūrinius renginius įsijungė antrą kartą. Pirmąsyk jie čia koncertavo prieš dešimtmetį, jau tada suskambę kaip talentingi ir iškilūs smuikavimo meno meistrai. Keletą metų dirbę Kanadoj, jie buvo nukilę net į Austriją, po to kurį laiką darbavosi Urbanos universitete, Il., o dabar, kiek teko patirti, pastoviau įsijungė į amerikini muzikos gyvenimą Bostone. Tegu tiem šauniem muzikam būna prielanki ir dosni muzikos meno mūza Polihimnija!..

Mazurkevičių koncerto programa buvo įvairi, įdomi ir rūpestingai parengta. Ją sudarė šie smuiko muzikos kūriniai: Handelio - Halvorseno Passacaglia dviem smuikam, Hydno Sonata in B major dviem smuikam, Spohro Allegro in D, opus 39 - dviem smuikam; tuos kūrinius

smuikavo D. Pomarancaitė-M. ir J. Mazurkevičius; Pakalnio Rauda smuikui ir fortepionui, Gruodžio Melodija smuikui ir fortepionui, Ravelio Cigonų rapsodija smuikui ir fortepionui; atliko Dana Pomarancaitė-Mazurkevičienė; Vyt. Klovos Preljudas ir valsas smuikui ir fortepionui, Debussy Sonata smuikui ir fortepionui: smuikavo Jurijus Mazurkevičius; Wienawskio 2 Capriccio dviem smuikam, Sarasatės Navarra, ispaniškas šokis, opus 33, dviem smuikam ir forte-

P. Viščinis ir PLB kultūros tarybos pirm. M. Lenkauskienė.
K. Daugėlos nuotr.

pionui - vėl smuikavo abu meistrai. Klausytojam karštai plojant, smuikininkai savo koncertą papildė net trimis 'bisais' dviem smuikam, kurių tarpe buvo populiarius, bet smuikavimo technikos ir ritmikos požiūriu sudėtingas Mozarto Rondo. Salėje padvelkė širdžių šilima, kai smuikininkai grojo Pakalnį, Gruodį ir Klovą.

Dana Pomarancaitė-Mazurkevičienė, Kipro Petrausko šeimos augintinė tragiškom karo dienom, šiame koncerte aiškiai parodė, kad ji ant laurų neužmigo. Jos smuikavimo technika yra brandi, švari, tvirta, giedanti kaip lakštingala. Itin sunkus muzikos gabalas - Ravelio Cigonų rapsodija, bet klausytojai sunkumų nejuto, D. Pomarancaitė, nepaisant ritminių ir intonacinių klūčių, tą kūrinį lyg širdimi

Dana ir Jurijus Mazurkevičiai koncerto metu Bostone.

K. Daugėlos nuotr.

sytojų pristatė p. Milda Lenkauskienę ir dr. Antaną Razmą. Abu svečius nebuvelius Bostono lietuviai pasitiko šiltais plojimais. Dr. Ant. Razma yra ne tik ilgametis Lietuvių fondo veikėjas, bet ir to fondo sumanytojas, dar vis aktyvi ir nepavargstanti jo siela. Gi Lietuvių fondas, kaip teisingai buvo tarta, yra jėgainė, dabar jau pastoviai remianti laisvojo pasaulio lietuvių kultūrinį veikimą. Tai miela ir gerai, kad mūsų delnų tarškėjimai, skirti svečiam nebuveliam, buvo ir pakankamai tiršti ir tikrai pagarbūs.

M. Lenkauskienė Bostono 'varpininkus' pasveikino PLB vardu, pranešė apie tos valdybos rengiamą Kultūros kongresą. Dr. Antanas Razma savo kalboj prisiminė velionį inž. Skudzinską, pačioj pradžioj daug rūpesčio ir darbo valandų skyrusį Lietuvių fondo idėjai. Prisiminė ir visus tuos Bostono ir jo apylinkių lietuvių, kurie Lietuvių fondą parėmė stambiaiom aukom. Atsakė jis ir į keletą iškeltų klausimų. Dr. Ed. Jansonas atvežė iš Cape Codo mirusio F. Mandeikio antrąją palikimo dalį - dvidešimt tūkstančių dolerių (jei neklystu, pirmoji dalis buvo 22,000 dol.) Lietuvių fondo valdomam stipendijų fondui. Dr. Ant. Razma, su pagarba prisiminęs velionį F. Mandeikį, už 'sunkų' čekį padėjo mirusio igaliojiniui dr. Ed. Jansonui. Aišku, ši apeigų dalis buvo tikrai jaudi-

nanti ir prasminga, lyg ant delno iškėlus kuklaus lietuvių dvasinį kilnumą ir patriotizmą.

Trečioji renginio dalis - vaišės, kurias surengė darbščios Radijo valandos Laisvės varpo talkininkės. Darbo, gero skonio ir išradingumo jos labai daug auchoja, o jų vardai vis kažkur patamsy glūdi. Bet tai nereiškia, kad mes jų nematom, kad nesame jom dėkingi, kad jų pasišventimo nevertiname. Atvirkščiai, puikiai suprantaime, kad be tų moterų mūsų kultūrinės popietės būtų ir šaltesnės, ir nejaukesnės.

Kaip jau tarta, 54-sis Laisvės varpo kultūrinis renginys buvo aukšto meninio lygmens. Tegu Bostone tokių būna dar daugiau! Tai ne tik padėka, bet ir linkėjimai Petrui Viščiniui, kurio energija mūsų paguodai dar vis žiburiuoja.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

BULLDOZER — BACK-HOE OPERATORS NEEDED. No Experience Necessary — Free Training if Qualified. Men-Women — ages 18 thru 21. Vets discharged prior May 8th, 1975 or within last 12 months. Wages exceed 20.00 Per Hour. For written inf. Call 513-522-8845.

ĮSIGYKITE ŠIUOS LEIDINIUS

- ☐ LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA, 37 tomai \$370.00
- ☐ LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS 37-tas tomas \$ 35.00
Anksčiau užsisakiusiems - \$33.50
- ☐ ENCYCLOPEDIA LITUANICA, 6 tomai \$150.00
- ☐ VINCO KRĖVĖS RAŠTAI, 6 tomai \$ 35.00
- ☐ Signataro PETRO KLIMO "Is mano atsiminimų" ... \$ 13.25
- ☐ Prez. A. SMETONOS raštai "Pasakyta parašyta" \$ 11.25

J. KAPOČIUS, P.O. BOX 95, SO. BOSTON, MA 02127, USA

(617) 268-7730

— Iškirti. Užsakymus ir mokestį siųsti JAV doleriais —

Vardas, Pavardė

Adresas

P. Viščinis, dr. A. Razma ir d. Ed. Jansonas
K. Daugėlos nuotr.

padainavo. Žinoma, mum buvo didžiai malonu, kai Dana su giliu įsijautimu smuikavo J. Pakalnio Raudą ir J. Gruodžio Melodiją. Tegu būna nuoširdžiai pasveikinta jos meno branda!..

Jurijus Mazurkevičius, kaip solistas, visų pirma į mus prabilo nesudėtingu, bet lyrišku ir dainingu Vyt. Klovos Preljudu ir valsu, žinoma, iš karto susilaukęs karštų plojimų. Smuikavimo ir muzikavimo aukštumas Jurijus parodė smuikuo damas muzikos inpresionisto Debussy kaprizingą Sonata smuikui ir fortepionui. Be abejo, J. Mazurkevičius yra pasigėrėtinų aukštumų smuikininkas; paguoda ir tai, kad jis yra mūsų žentas.

Muzikos kūriniai dviem smuikam taip pat buvo su atsidėjimu paruošti, darniai ir virtuosiškai pagroti. Apilamai, šis smuikininkų Mazurkevičių koncertas - ne dažna tokio meninio lygmens šventė Bostono lietuvių padangėje. Už tai Mazurkevičiam ir mūsų padėka, ir pagarba, ir nuoširdžiausi linkėjimai.

Mazurkevičių koncerto akompaniatorius - pianistas Martin Amlin. Tai buvo dar nematytas ir negirdėtas Bostono lietuvių svečias. Savo menu Mazurkevičių koncertą jis pajvairino ir praturtino, grakščiai nugalėdamas akompanavimo sunkumus ir subtilumus.

Koncerto užsklando P. Viščinis gausiam pulkui klau-

Petronėlės Orintaitės deimantinė kūrybinio derliaus šventė

(Atkelta iš 5 psl.)

suskis yra kiauiliškos prigimties... Kilo pasikeitimai nuomonėmis ir sunkesniais keiksmažodžiais... Aš nubėgęs su literatūrinu įvyki užrašęs lentoje man toptelėjusią keturvėjišką mintį, nes šios dienos pamokose turėjome Keturių Vėjų sąjūdį ir visus jų poetus. Klasė užė nesuvaldomai ir entuziastingai, kai perskaitė mano meną: Spjūvis pro langą!

Bet čia pasirodė mokytoja. Į klasę ji visuomet įžengdavo kaip Kazio Binkio pavasarinio vėjo gūsis! Truputį linguojančia šokėjos eiseną, ji užlipdavo į mokytojų katedrą ir nerūpestingai sviesdavo ant stalo klasės dienyną. Paskui plaštaką taisydama gelsvas, neklusnias garbanas, mesdavo pusiau nuleistą blakstienų žvilgsnį į lentą. Būdavo jau tokia tradicija, kad mes vis ką nors sugalvodavom literatūriško, kartais ir... dviprasmiško. Ši kartą, pastebėjus mano šūkį, tuoj pat metė komentarą: "Kaip matau, esate labai entuziastingai pasiruošę pamokai. Keturi vėjai siautėja jūsų galvose, tai tapote vėjavaikiai. O kuris jūsų tarpe tas genijus, kuris seka Tilvyčiu? Nesijaudinkite — autorių atspėsiu."

Ir savo besijuokiančias akis su būdinga šypsenėle įsmeigė, kaip strėles tiesiai į mane. Mat, jau tada rašinėčiau eiles į moksleivių

laikraščius — Ateities Spindulius, Moksleivių dienas ir Akademiją...

Ji ir mus įjungė į šiaulių bern. gimnazijos literatūrinį būrelį. Jam vadovaudama, visur suskubo, visur savo žodžiu, nepritrūkusi patarimų, mus lavino. Patys išsirinkę būrelio valdybą, susirinkdavome du kartus į savaitę. Susirinkimo programose: referatai, savo kūryba, kritika, viešo kalbėjimo lavinimasis. (Man tos viešo kalbėjimo pamokos išėjo į naudą, nes, pamenu, jau studentų korporacijoje, kai buvo duota tema pakalbėti apie mėnulio įtaką avių vilnų augimui — iškalbėjau net dešimt minučių).

Kritikuodavome ir gindavome savo kūrybą, kartais aštrokai susikandžiodami, jei kritikas nešvelniai norėdavo nuversti nuo pjeDESTALO tavąją mūzą. Recenzuodavome ir išeinančias knygas. Užtat skaitydavome daug. O skaitymas laviną skoni, plečia galvojimą. Ir referatų rašymas pareikalavdavo nemaža laiko — žodžiu, būdavom užimti ligi pat nosies smaigalio, iklimpę į literatūrinę balą. Džiaugdavomės, kai sušlapusius Globėja išdžiovindavo savo paguodos žodžiu.

Ir su koku iškilmingumu buvome surengę Krėvės Skirgailos literatūrinį teismą! Visuomenė sugūžėjo. Pilnut pilnutėlėje salėje mes, kaip Kauno valstybiniai prokurorai, atmintinai

išmokę veikala, rankiojom politiko Skirgailos nuodėmes. Bet labiausiai šiaulių visuomenei padarė išpūdzio lietuvio inteligento teismas, kai teisme kabindami jam ant kaklo kartuvių virvę, paskelbėm rūsčią ištarmę, kad jis pasitaisyty ir nušvistų idealizmu, nes kitaip... Teisėme ir girtuoklį, nuteisdami jį sąlyginai, kad apsigalvotų — juk daras žalą šeimoms, visuomenei ir valstybei!

Visi tie literatūriniai teismai būdavo spalvinga atrakcija miesto negausių parengimų kalendoriuje. O kur mūsų pačių išvykos su savo kūryba į kitas gimnazijas, į ruošiamus gimnazijų literatūrinius vakarus? Ir visa tai mūsų Globėjos rūpe sėjų ir pastangų dėka!

Ak, atiteka dar vienas praeities upeliūkštis: vienas neužmirštas mūsų literatūros būrelio posėdis, vykęs rašytojos bute. Baigę einamuosius reikalus, užkliuvome kažkaip už naujos Petro Cvirkos knygos. Kaip visada, nuomonės pasiskirstė. Bet visos genialios ir asmeniškios — kone unikumai, didelės retenybės. O įkimpom į akivarą tada, kai kažkas iškėlė klausimą, kodėl rašytojas rašo. Atsimenu, valdybos pirmininkas Alb. Ažuolas prisipažino, kad jam neaišku, nes piniginiai šis reikalas neapsimoka. Ir nedrąsiai nuraudęs pažvelgė, ką pasakys Globėja. O ši, numojusi ranką tēškė: "Kokie čia rašytojo pinigai — grašiai! Tur būti kas nors daugiau, jei rašo?" Po santūrios tylos vienas cyptelėjo: "Gal garbė?" Mūsų akys nušvito. Radom saliamonišką sprendimą! Bet rašytoja nusijuokė: "O kaip iš garbės gyventi? Negi knygą atsikąsi? Reikia ir rašytojui duonos kasdienės. Ką tu, Baliuk, manai?"

Buvome vaišinami arbata ir pyragaičiais. Šito sunkaus klausimo užkluptas, kone užspringau. O Orintaitė mįslingai žvelgia su akyse degančiais žiburėliais: "Juk senokai su mūsų bendraujai, tai kas skatina?"

Jaučiau, kad ausys užsidegė. Po akimirkos suvokęs, kad geriausia būti atviram, tariau "Dėlto rašau, kad man patinka..." Visas šis reikalas narpliojosi ir nežinau, kas būtų atsitikę, jei ne Vladas Kunčinas, kuris plačiai išskėtęs rankas, filosofiskai prabilo: "Matote, panele mokytoja, aš manau yra visokių, visokių ir reikia..."

Taip gardžiai besijuokiančios Petronėlės Orintaitės

tės dar niekad nebuvo materės... Tik po daugelio metų supratau, kad tik pašaukimas yra tas stimulus, kuris verčia rašytoją kurti. Rašytojo išliekanti vertė yra jo originalumas: ką jis rašo, bet kaip ir kuriuo būdu jis pasako, tai, ko skaitytojas niekad nėra girdėjęs, ko jis niekad nepajėgs užmiršti...

To pašaukimo vaisiai yra ir toji Petronėlės Orintaitės deimantinė kūrybos suaktis, kurią čia prisimename iš praeities atbridusias prisiminimais. Jie parodo, kad rašytoja be kūrybinio talento buvo ir puiki pedagogė ir jaunimo auklėtoja.

Rašytojos P. Orintaitės sukaktį pagerbdama, Vilnius leidykla paminėjo ją, patiekdama skaitytojams Solenizantės naują poezijos knygą Legendų liepsnos. Senovės graikai sakydavo, kad poeto lūpomis teka medus. Dabar man aišku, kodėl P. Orintaitė pasirinko savo garbingai sukakčiai ne prozos, o lyrikos knygą: mat, rašytoja panoro dar kartą savo meduotomis lūpomis paliesti skaitytojo širdį!

DOVANŲ PARDUOTUVĖ

PATRIA

2646 West 71st Street,
Chicago, Ill. 60629

Gintarai, tautodailė, laikrodžiai, brangenybės, TV, elektronika, pardavimas ir taisymas. Taip pat didelis pasirinkimas prekių siuntimui į Lietuvą. Galima gauti spalvotas video juostas iš VII Tautinių šokių šventės.

Savininkai Fr. ir A. Šlutai,
telefonas (312) 778-2100

Laiptai į save

Anatolijus Kairys

(5)

Dirvos 1986 m. konkurse premijuota novelė

Studentų bendrabučio, kuriame aš gyvenau studijų metais, vedėja Olga Morkova sutiko mane kone atviru glėbiu, tarsi motina sūnų ar žmona vyrą. Apie keturiasdešimt metų plataus veido aktyvistė mane išvydusi apsidžiaugė, jos šypsena, man pasirodė, prilygsta Algirdo plotams — nuo Vilniaus iki Maskvos! Ji buvo rusė, tačiau kalbėjo lietuviškai gan švariai. Jos šypsena, intymiai žemas balsas, gerai menu, ne vieną studentą traukė ilgiau polemizuoti su ja, gyvai neigti ar teigti visiškai nereikšmę frazę. Nepasakysi koketuoja ji, informuoja ar reiškia pagarbą studentui — būsimam mokslo vyrui. Klausyti — tai idiotiška patetika.

— Kastutis, Kastutis! — ji neskyrė "ę" nuo "a". — Kaip iškritai — ir sudiev! Nereikia ne akele pamerkti. Eikš, apkabinsiu tave... Septyni metai, septyni... Į ugnį ar į vandenį buvai įkritęs? Ar aš tau ragana buvau, Kastutis? Lietuvišss ar partietišss — lygiai mylėjauuu... Ar aš sakiau, kad mūsų bendrabutyje buvo atsiradę vaiduoklių? Nesakiau? Palėpėjje prieš dvyliktą ir po dvyliktos cypia, šniokščia, ūžiaaa... Tu prisimeni kai vienas studentas iššoko pro langą? Prisimeni, žinoma, bet aš dėl to nekalta, o apskundė... Ateina ir išsiveda, aš nė aaa, nė baaa, sėdžiu užčiaupus lūpas, darbas šuniškas, o kaip ilgai išsilaikysi

užsčiaupusi? Neilgai. Algą moka, šilimą duoda, viskuo aprūpina...

— O šokti ant ledo ar neužmiršai? — paklausė Markova kvapą atgavusi. Ir nusišluostė prakaitą.

Šiame bendrabutyje gyvendamas kasinėčiau brežnevinį sluoksnį Krylovo pasakėčių satyriniais įrankiais — rinkau būdingas šiam laikmečiui žymes. Skystas molis, žemė nederlinga. Vieną dieną savo ir savo draugų nusteibimui išverčiau medinį šaukštą. Įsivaizduokite — šaukštas! Kiek pasirausęs — ir lėkštė. Dabar būsime sotūs! Moterys ir vaikai nešiojo mane ant rankų — jie guldavo vis alkani. Įvykiui atžymėti universitetas įsteigė naują katedrą — šaukšto ir Lėkštės! Paskaitų ciklas visiems privalomas, leidžiama doktorizuotis iš agrikultūros ir astronomijos. Skamba fantastiškai, bet buvo tai nuoga tiesa! Studentijos džiaugsma pritemdė "astronomija" — kas jungia agrikultūrą su astronomija? Simbolinė alternatyva — nieko daugiau! Yla išlindo iš maišo, kai šaukšto reikšmės ir lėkštės prasmės reguliamas staiga praplėstas — įvestas ilgasis šokių ant ledo kursas! Irgi privalomas. teorija trumpa, šokiai — tai dresūra. Šokių ant ledo pagrindus aš gavau bendrabutyje, Olgos Markovos priežiūroje, kartu su kitais pirmokais — dresūros stiliumi. Dieną ir naktį, kandę

ir nekandę — šaukštas prieš akis, pakartas ant laikrodžio valandinės švytuoklės, ir lėkštė su kaupu pernykščio sniego — mokslo orientyras! Ratu, pusračiu, kampais, akys į šaukštą, liežuvis į lėkštę, o viduriai gurgia... Paslysti leidžiama tik vieną kartą. Choreografinis išradinimas skatinamas, bet nepageidaujamas. Suklupusius antrą kartą tyliai išnašdavo ir mes jų daugiau nematydavom.

Kai aš laikiau baigiamuosius egzaminus rusų kalba, tik tada į mano pakaušį pirmą kartą pasibeldė genys... Kodėl Lietuvos universitetą diriguoja Maskva? Iš ten laukia dokumentų, nurodymų, programos patvirtinimo, kodėl? Prie ko rusų kalba Lietuvoje? Žodį "okupacija" išgirdau tik Amerikoje viešėdamas. Kad Lie tuva buvo laisva ir nepriklausoma valstybė — nė į galvą neatėjo! Jau kėliau ranką paklausti šokių ant ledo trenerį, vadinamą profesoriumi, kai pajutau šalia sėdinčio spyrį į blauzdą — tas ir išgelbėjo mane nuo pasilydimo šokant ledu. Šį "paslydimą" ir turėjo mintyje Olga Markova klausdama — "O šokti ant ledo ar neužmiršai?" Ne, neužmiršau.

Iškasus šaukštą ir lėkštę utopinėje mūsų imperijoje kilo nepaprastas entuziazmas miegoti, o užsimiegojus mitinguoti: pagaliau, draugai, turime šaukštą! Pirmas vertas dėmesio radinys nuo 1917 metų! Kol kas lėkštė tuščia, o iš tuščios ir šaukštas nedaug pasems, bet visi ženklai rodo — nauja gadynė aušta! Atsiliėpdami į agrikultūros iššūkį cukriniai runkeliai išpūtė raudonus lapus, kukurūzų laukai pažaliavo, tik kviečiai nesiskubino dygti — juos užmiršo pasėti...

(Bus daugiau)

O vis tik politika

Juozas Žygas

Besirengiant Lietuvos krikšto ar krikštų minėjimui, spaudoje pasirodė tuo klausimu įvairūs rašiniai. Prasideda nesutarimai ir ginčai. Žinoma, visuomet kaltinami tie, kurie, nesutinka su kai kurių autoritetų pasisakymais. O tie, autoritetai, kaip tik ir kursto tą nesutarimų ugnį. Yra ir rimtų rašinių, kuriuose, logiškai ir rimtai yra pasisakoma, ir kurie, nesukelia jokių diskusijų. Vienas tokių buvo Jono Kavaliūno "JUBILIEJAUS IŠKILMĖS IR DARBAI" (Draugas, 1986. IX. 27 d.) rašinys nekontroversinis, aiškinantis minėjimo eigą ir religinį įnašą "dvasinio atsinaujinimo" rėmuose. Ir tame rašinyje yra vienas punktas, dėl kurių galima nesutikti, tik gal jau pervėlu. Rašoma: "Ruošiamas spaudai taip pat katalikų tikėjimo ir moralės pagrindų veikalas "The Teaching of Christ", 396 p. OSV, Huntington, IN. leidinys, parengtas septyniolikos žymių JAV, Anglijos ir Romos teologų. Sulietuvinti apsiėmė Kanados lietuvių kunigų vienybė, vadovaujama kun. Jono Staškaus".

Per šimtmečius vertėme įvairias "gadzinkas", svetimieji bruko "kantičkas", o dabar minėdami 600 metų krikščionybės sukaktį ir vėl negalime apseiti be svetimųjų autorių. Vis yra tokių, kurie negali nei unijos, nei baudžiavos užmiršti. Šio kontroversinio veikalo leidimo klausimas, buvo jau a n k s t e sniuose Lietuvos Krikščionybės Jubiliejaus Centrinio Komiteto posėdžiuose svarstyta. Tuo reikalu buvau rašęs sekančiai: Posėdžio dalyvių tarpe buvo pasisakančių (dr. L. Sidrys ir J. Baužys), kad reikėtų daugiau dėmesio kreipti lietuvių autoriams. Mano nuomonė yra, kad reikėtų apsiriboti tik lietuvišiais autoriais. Norime minėti krikštų jubiliejų, nejaugi krikščionybė per tiek laiko nieko mums nedavė ir nieko nepaliko. Nejaugi mes neturime savų filosofų ir mintytojų? (Draugas, 1986. II. 19 d.). Bet, atrodo, rengėjai ne tik spaudos neskaito, bet ir viešajai nuomonei daug reikšmės nepriduoda. Tokiai padėčiai esant ir gaunasi nuomonių skirtumai.

Krikščionybės kelias į Lietuvą buvo nužymėtas krauju ir gaisrais, krikštas irgi taikos neatnešė. Prasiėjo lenkų antplūdis, žinoma, čia ir mūsų pačių kaltė. Lenkai, kurie, krikšto nuopelnus nori sau prisiskirti, ir po 500 metų mus dar pagonimis vadina. Tad kiek tas jų vadinamas krikštas, tebuvo vertas? Esant tokiai situacijai ir tu-

rint tragišką istorinę patirtį, nenuostabu, kad yra neruojamasi ir dėl smulkių detalių.

Įvairias diskusijas sukėlė žinia, kad minėjimas bus rengiamas ne Vilniuje, bet Kaune. Spauda pradėjo tą klausimą kelti ir įvairiai komentuoti. Patriotinei išeivijai pradėjus garsiai savo pasipiktinimą pareikšti, kad krikšto minėjimas bus daromas Kaune, bet ne Vilniuje... tie, kurie "reikalus geriau išmano" savo kaltinamuosius pirštus buvo nukreipę į Maskvą ir dalinai į Vilnių. Protestuotojų garsams garsėjant, pagaliau iš Vatikano atėjo žinia, kad krikšto minėjimas bus rengiamas Vilniuje. Čia ir lieka neišspręsta mįslė, kodėl būdu Maskvai neleidi, leidimo gavimo žinia atėjo per Vatikaną. Kažkaip nesiderina su logika.

Spaudai pradėjus įvairiai rašinėti, kad iš kibirkšties nekiltų gaisras, iš gana toli atskubėjo ugniagesys. Tik iš didelės skubos jis pačiupo ne tą kibirą ir vietoje vandenio paliejo degalų. Tas ugniagesys pasislėpęs po J. V. inicialais išėjo su rašiniu "RYŠIUM SU LIETUVOS KRIKŠTO JUBILIEJUM" (Draugas, 1986. I. 29). Jau minėtas ugniagesys (J. V.), prisidengęs savo luomo autoritetu, bando mus mokyti... išeidamas iš savo kompetencijos ribų. Spaudoje nebūtų jokių diskusijų, jeigu visas minėjimas būtų pravedamas "sąmoningo tikėjimo metų" ar dvasinio susikaupimo ženkle. Tuomet tai būtų grynai mūsų dvasinių vadovų reikalas. Deja, taip nėra!

Dabar J. V. rašo taip: "Pastaruoju metu šio ne religinio, ne bažnytinio, bet politinio pobūdžio klausimo sprendimo ėmėsi ne bažnytinė, bet pasaulinė Pasaulio Lietuvių Bendruomenė jau platesniu mastu." Iš šio išsireiškimo sunku suprasti, ką rašantysis nori pasakyti. Atrodo, kad jeigu šio "ne religinio, ne bažnytinio, bet politinio pobūdžio klausimo sprendimo ėmėsi ne bažnytinė, bet pasaulinė Pasaulio Lietuvių Bendruomenė jau platesniu mastu", tai jau gaunasi netvarka. Būtų viskas tvarkoje, jeigu bažnytinė vyresnybė tvarkytų politinius reikalus. Tokias išvadas galima pasidaryti. Panašios pažiūros vyravo pereiname šimtmetyje ir gal dar šio šimtmečio prodžioje, deja, laikai pasikeitė. "Graždankos" laikai praėjo. Didelė dalis mūsų dvasinių vadovų supranta laiko dvasią ir supranta mūsų aspiracijas. J. V., atrodo, per ilgai nuo lietuviškų masių atitrūkęs, už mūrų gyven-

damas, gyvenimo eigos ne-juto, bet jaučia pareigą su pirštu mums pagrasinti ir pamokslėlį pasakyti. Tik tie jo "pamokslėliai" nelabai vykę, tad didelės žalos ir nepadaro. Ten pat rašoma: "PLB teigimas, kad arkiv. L. Pavilionis kelis kartus popiežiui priminęs Vilniaus arkivyskupijos Lietuvai priskyrimo klausimą, yra labai abejotinas. Bent Vyskupų sinodo proga arkiv. Povilionis šio klausimo tikrai nelietė ir nejudino". Reiškia, rašančiajam žinoma Vyskupų sinoda eiga. Ar tą klausimą arkiv. Pavilionis kėlė ar nekėlė, sunku atsakymą surasti. Jeigu ir nebūtų kėlęs, nereikėtų tuo stebėtis, žinant Vatikano nepalankius vėjus... galėjo ir nekelti. Mums visai nepaslaptis, kad mes neturime tokių dvasinių vadų kaip kard. Minšenty ar kard. Wyszynski. Gal vieną teturėjome, būtent: vysk. Pr. Karevičių (tuomet dar buvo vyskupas), kuris išdrįso pasipriešinti ir pasakyti. Už tai ir turėjo atsisakyti žemaičių vyskupų sosto.

Lietuvių visuomenė, nenorėdama kontroversijų, į rašinį griežčiau nereagavo. Visuomenei nereagavus, ir kiti įsidrąsino ir pradėjo autoritetingus nurodymus duoti. Vienas tokių autoritetų prel. L. Tulaba išėjo su per daug drąsiu rašiniu į spaudą. Savo rašinyje "BAŽNYTINIAIS KLAUSIMAIS IŠ DEŠINĖS IR IŠ KAIRĖS" (Draugas, 1986. VIII. 12 d.), jis pradėjo "iš dešinės ir iš kairės mus mokyti politikos ir logikos. Iš savo neklaidingų aukštybių į mus žemyn žiūrėdamas, jis pabrėžė tokius išminties perlus: "Išmintingi lenkai apgailestavo ir pasmerkė šovininę Pilsudskio politiką Lietuvos atžvilgiu. Ji buvo žalinga ne tik Lietuvai, bet ir Lenkijai". Nežinia, kiek rašantysis tų "protinių lenkų" savo gyvenime sutiko? Jeigu ir buvo vienas kitas "protingas" lenkas, tai jis jokios įtakos politinei eigai turėti negalėjo. Labai didelį svorį turėjo "endekai", kuriems ir Pilsudskis nebuvo užtenkamai radikalus Lietuvos atžvilgiu. Kaip toje dainoje: "Dar toliau, dar bus gražiau...", taip ir rašantysis, toliau berašydamas, parodo savo veidą. "Ypač mums, lietuviams, šiuo metu lenkai galėtų būti daugeliu atveju naudingi, siekiant Lietuvos išlaisvinimo. Bet žvelgiant ir į ateitį, jei laisvės valanda kada išauš, tikriausiai su Lenkija reikės turėti politinių ryšių. Tikriausiai atsirastų centrinės Europos apjungtas politinis vienetas, į imant Baltijo kraštus, Lenkiją,

Čekoslovakiją, Austriją ir Vengriją." Šiuo savo teigimu rašinio autorius pasiekė kulminacinį tašką. Jis lietuviškame laikraštyje išdėsto Pilsudskio svajones, kurias jis tik sapnuose teturėjo. Ko neišdrįso viešai pasakyti Pilsudskis, tą pasakė mūsų žymus dvasiškis. Jis nėra vienintelis, kuris tokį planą turi. Yra tekę matyti lenkų išleistą būsimos Europos žemėlapi, kuriame, be jau minėtų valstybių, dar pridėta Suomija ir ta tariaama "federacija" jau nemaskuotai vadinama Poland.

Kaip ir galima buvo laukti, tie, kurie pačiame rašinyje rašoma: "Nuolat girdima priekaištus, kad neva mūsų Romoj gyveną dvasiškiai esą kalti, kad mūsų siekiai Vatikane nėra patenkinami." Tie, kurie mėgsta mus mokyti, savo neklaidingumą dažnai paremia Lietuvos vyskupų arba kovojančios bažnyčios autoritetu. Dažnai jie pasinaudoja jiems tinkamomis LKB Kronikų citatomis. Tad ir mes tuos pačius šaltinius galime panaudoti. O kronikos nevisuomet tuos autoritetus glosto. Išdrįstama ir taip parašyti: "Lietuvos kunigus stebina ne anonimai (nors dažnai jie įdomūs tuo, kad sužinom, ką vienu ar kitu klausimu galvoja KGB); bet Lietuvą pasiekiantys kai kurių Romos lietuvių kunigų laišakai" (L.K.B. Kronika Nr. 56). Taigi tų romiečių laikysena ir veikla ne tik mus stebina, bet kartais nustebina ir Lietuvos kunigus ir tikinčiuosius.

Į bendrą "autoritetų" chorą įsijungia dar vienas "autoritetas", kuris jau pasižymėjo prieš bendrąją opinią nukreiptais rašiniais tai būtent J. Vitėnas. Jau ne pirmą sykį jis panašiais rašiniai išeina į spaudą. Šį kartą trumpai palukštensiu jo paskutinį rašinį "JŲ IR MŪSŲ SIEKIAI — Minint krikšto sukaktį" (Draugas, 1986. VIII. 27 d.). Man bus sunku su juo galinėti, nes, atrodo, jis turi artimus kontaktus ir yra šiais klausimais gerai informuotas. O, kad jis gerai informuotas, tai matosi iš jo rašinio, nes jis turi atsakymus į visus mums rūpimus klausimus. Viena rašinyje jis apima Popiežiaus apsilankymą, Matulaičio beatifikaciją ir Vilniaus katedrą, šventojo reikalą, kardinolo klausimą ir Vilniaus arkivyskupiją. Taigi atsako į daugiau klausimų negu normaliai yra keliamas. Taip sakant, pagal brolių Grimų apysaką "vieną kirčiu septynias." Be reikalo neekvodamas popieriaus, neliesiu visų jo iškeltų klausimų. Paimsiu jo keltą kardinolo klausimą. Rašoma taip: "Panevėžio vyskupijos kunigai taip pat ne žodžiu neužsimena apie

kardinolo Lietuvai paskyrimą. Šį reikalą jie, be abejo, geriau supranta, negu mūsų veikėjai" (Panevėžio vysk. kunigų prašymas buvo aprašytas LKB Kronikoje Nr. 70 (jž). Įvairiais klausimais labai dažnai kalbame ir rašome, kadangi Lietuvoje kunigai ir tikintieji negali kalbėti, tai mūsų pareiga už juos kalbėti. Atrodo, šiuo klausimu yra kitaip. Jeigu jie nekalba, tai ir mes neprivalome kalbėti. Taisyklės pritaikomos pagal reikalą. Gal Panevėžio vyskupijos kunigai bent tuo atveju nekalbėjo, tačiau Lietuvos kunigai ir tikintieji, bendrai paėmus, kalba. Ir tai ką jie kalba, ne labai malonu Juozo Vitėno ir jo bendraminčių ausims girdėti. Už tai, kas jiems netinka, jie nenaudoja savo citatomis. O labai daug kas jiems netinka. Pavyzdžiui, jiems netinka kai rašoma: "Lietuvos kunigus stebina ne anonimai (...), bet Lietuvą pasiekiantys kai kurių Romos lietuvių kunigų laišakai. Vienaime jų kaltinamas vysk. Julijonas Steponavičius ir "veikėjai kunigai", kad popiežius paskyrė kardinolą ne Lietuvai, o Latvijai. Kuo paaiškinti šį nemalonų sutapimą — KGB Lietuvoje ir kai kurie kunigai Romoje kalba vienodai? (...) Washingtono arkivyskupijos savaitraštis įsidėjo kun. Doil straipsnį, kuriame jis svarsto, kodėl kardinolas buvo paskirtas Latvijai, o ne Lietuvai. Straipsnyje remiamasi prel. L. Tulabos gautomis patikimomis žiniomis iš Lietuvos, neva Maskva yra pranešusi, kad vysk. Steponavičių viešai pakėlus kardinolu, Vatikanui tektų padaryti sunkų pasirinkimą, nes Maskva pareikalautų, kad jis būtų ištremtas į darbo stovyklą Sibire arba priverstas išvykti į Vatikaną, iš kur jis niekada negalėtų sugrįžti Lietuvon. (...) Jei Lietuvai būtų buvęs paskirtas geras kardinolas, tai kur jis bebūtų — lageryje ar Romoje — kunigai ir katalikai morališkai būtų paremti. Deja, šiuo metu Lietuvoje triumfuoja tik KGB, o uoliausi kunigai ir pasauliečiai jaučiasi palikti 'vienų vieni' (L.K.B. Kronika Nr. 56).

Tai tokie balsai mus pasiekę iš Lietuvos. Visi J. Vitėno argumentai atsiremia į smėlį, neturi pamatų. Tas pat taikoma ir jo Vilniaus arkivyskupijos tezei. Apie tai gal kitą sykį.

APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į OBELENIŲ apdraudos įstaigą — 6181 Mayfield Road, Suite 203, Mayfield Hts., Ohio 44124. Skambinti ZENONUI arba SAULIUI (216) 442-6810.

SEIMINĖ IR PREZIDENTINĖ LIETUVA

Dr. Bronius Nemickas

Dr. Broniaus Nemicko žodis, pasakytas J. Švobos knygos "Seiminė ir prezidentinė Lietuva" sutiktuvėse Chicagoje š. m. spalio 19 d.

Jono Švobos "Seiminė ir prezidentinė Lietuva" yra nepriklausomos Lietuvos valstybės istorija. Nepaprastai sunku parašyti istorinę knygą nešališkai ir, be to, dar kad ji visiems patiktų, kol dar yra gyvų tos istorijos liudytojų, kurių vieni prie tų istorinių įvykių patys prikišo savo pirštus ar juos vienu ar kitu būdu išgyveno: jais piktinosi ar džiaugėsi. Nelengva nė vienam straipsnio ar knygos autoriui, rašant kontraversiniu klausimu, nusikratyti to jausmo, kurio vardas yra neapykanta, ypač kalbant apie jam pačiam mažiau patrauklius įvykių bruožus, ir todėl yra pavojus atsidurti šališko pasakotojo vaidmenyje. Tačiau Jonas Švoba išvengia šio pavojaus ir pasakoja su meile visoms nepriklausomos Lietuvos pastangomis.

Aptariamoji knyga apima Lietuvos naujųjų laikų istoriją: nuo Lietuvos valstybės atkūrimo tautiniu pagrindu (devynioliktojo ir dvidešimtojo šimtmečių sambėgoje) ligi sovietinės okupacijos (1940 m.). Negalima ir gal nereikia čia atpasakoti viso knygos turinio, ir todėl man norėtųsi stebtelėti tik ties tais klausimais, kurie labiau siejasi su valstybine teise, nes ir knygos pavadinimas tatau mena — "Seiminė ir prezidentinė Lietuva". Tai vardai sąvokų, kurios daugiau ar mažiau atšviečia Lietuvos konstitucinę sąrangą.

Knygoje apžvelgiami istoriniai įvykiai mums daugiau ar mažiau žinomi, bet mūsųose nevienodai aiškinamas, suprantamas jų konstitucingumas. Autorius ir šia prasme įvykius paliečia, nepaisydamas, kad šis jų bruožas yra karštas, nes kaip sakiau, mūsųose nevienodai aiškinamas. Bandysiu pažvelgti, kaip jį supranta knygos autorius Jonas Švoba.

Kalbant apie Lietuvos konstitucinę raidą, reikia išsiaiškinti skirtis tarp konstitucingumo ir demokratiškumo, kitaip tariant, pačios demokratijos, nes šios sąvokos nėra identiškos. Demokratija yra ne vien tik savivalda, arba valdžia, ki lusi iš tautos rinkimų keliu, bet ir gyvenimo būdas, laiduojas asmeninę laisvę ir ūkinę gerovę visiems, kiekvienam, taigi yra gyvenimo turinys, esmė. Senovės Graikijoje, Atėnuose, demokratijos lopšyje, būdavo

daug paprasčiau, kai mažos valstybėlės visi vyrai, suėję krūvon, aptardavo ir išsprendavo valdžios reikalus. Ten tada buvo tiesioginė demokratija, tikra savivalda. Dalykai labai pasunkėjo ir susipainiojo, kai toji savivalda perėjo į didesnes ir pagaliau į dideles valstybes, ir tautos, žmonės turėjo ją, tą savivaldą, deleguoti valdantiejiems, kitaip tariant, kai gimė reprezentacinė demokratija. Tada prisireikė rinkimų ir pagrindinių principų, kurių išrinktieji ir apilai valdantieji privalo laikytis. Tada gimė pagrindiniai (konstituciniai) dėsniai individų teisėms bei laisvėms laiduoti ir pačiai demokratinei santvarkai išlaikyti. Taigi pastarųjų dėsnių paisyimas ir yra konstitucingumas.

Kaip jau rodo knygos pavadinimas, autorius pats nekvalifikuoja nei seiminės, nei prezidentinės Lietuvos režimų, neprisega nė vienam jų nei demokratijos, nei diktatūros etikečių, bet režimo turinį leidžia apspręsti konstitucijų dėsniams, įstatymams ir gyvenimo būdai. Pagrindžia pamatinių valdžios organų (seimo, prezidento) prerogatyvas atitinkamais konstitucijų straipsniais, išleistaisiais įstatymais, o režimo turinį apsprendžia gyvenimo pavyzdžiais.

Keliose knygos vietose autorius nurodo, kad svetimųjų pavergtis sukludė lietuvių tautai laisvai išugdyti savąją valstybingumo tradiciją. Todėl, atkūrus Lietuvos valstybę, daug kas teko skolintis iš Vakarų Europos, ir ne visa mums tiko, ką pasiskolinome. Taigi reikėjo pritikdyti lietuvių tautos būdai ir, be to, dar besikeičiančioms gyvenimo sąlygoms. Tą patvirtina ir Lietuvos konstitucijų daugis: Valstybės tarybos konstitucija; dvi seiminės Lietuvos konstitucijos, priimtose Steigiamojo seimo, ir dvi prezidentinės Lietuvos konstitucijos. Penkios konstitucijos per du nepriklausomybės dešimtmečius!

Lietuvos konstitucinės raidos centran autorius pastato 1926 m. gruodžio 17 d. įvykį, vadinamą perversmu, po kurio Lietuvos valstybės santvarka ryškiau pasuko kita linkme.

Tas įvykis vėliau, skelbiant 1928 m. gegužės 15 d. naują konstituciją, paakstinio į Lietuvos valstybinę santvarką įvesti, Jono Švobos terminu tariant, prezidentinio režimo pradą, kitaip sakant, visą eilę anksčiau seimo rankose buvusių prerogatyvų perkelti į prezidento rankas, sustiprinti jo galią.

Ši tvirta prezidento pradą perėmė ir 1938 metų konstitucija.

Autorius savo knygoje, artindamasis prie Steigiamojo seimo aprašymo, parodo ir karo stovio tikrąjį pavelslį, būtent: "Ministerių kabinetui pasiūlius, 1920 m. liepos 23 d. einas respublikos prezidento pareigas Al. Stulginskis paskelbė karo stovį visoje Lietuvoje, sustabdė konstitucijos laisvių garantijas ir įvedė mirties bausmę." Tautininkams priešiška spauda kartais padaro tautininkus karo stovio išradėjais, tartum jis būtų gimęs po 1926 m. gruodžio 17 d. įvykio. Iš tikrųjų karo stovis su visais savo palydovais (spaudos cenzūra ir kitų piliečių teisių suvaržymu) išriedėjo iš Valstybės tarybos prezidiumo 1919 m. balandžio 4 d. paskelbtųjų Ypatingųjų valstybės apsaugos įstatų ir veikė tik kai kuriose vietose (karo zonose), kol prezidentas A. Stulginskis 1920 m. paskelbė jį visoje Lietuvoje. Kairieji, perėmę valdžią, karo stovį panaikino, bet po 1926 m. gruodžio 17 d. įvykio koalicinė dešiniųjų ir tautininkų valdžia jį ir vėl grąžino pairusiai vidaus tvarkai atstatyti. Jį vykdė naujieji karo komendantai pagal tuos pačius Ypatinguosius valstybės apsaugos įstatus nuostatus (1936 m. spaudos ir draugijų reikalai buvo perduoti civilinei valdžiai — Vidaus reikalų ministerijai).

Kalbėdamas apie Steigiamąjį seimą, autorius rašo — jį susidėjus iš 112 atstovų, kurių absoliutinė dauguma (59) priklausė dešiniąjai srovei; konstitucinės komisijos daugumą sudarė dešiniųjų grupių žmonės (A. Tumėnas, prel. K. Šaulytis ir Z. Starkus); konstitucija buvusi priimta 59 balsais (visi iš krikščionių demokratų bloko); po jos priėmimo, giedant tautos himną, socialdemokratai apleidė seimo salę. Vadinausi, valstybinės sąrangos pamatiniai dėsniai (konstitucija) dešiniųjų daugumos buvo kitiems primesti ir todėl negalėjo tapti visus vienijančiu kūrybinio valstybės darbo bendru pagrindu. Prastai kalbant, dauguma išprievartavo mažumą, visiškai nepaisydama jos interesų, tartum Lietuvoje jos nė nebūtų, tartum su ja nereiktų drauge gyventi ir bendradarbiauti.

Toliau, skaitydami apie Pirmąjį seimą, randame, kad 1922 m. rudenį į jį buvę išrinkti 78 atstovai. krikščionių demokratų blokas nesurinkęs absoliutinės daugumos (gavęs tik 38 at-

Dr. Bronius Nemickas

stovus); Aleksandras Stulginskis, kandidatas į prezidentus, negavęs konstitucijos reikalaujamos seimo atstovų balsų daugumos, bet vistiek ėjęs prezidento pareigas, nors opozicija laikiusi jo išrinkimą neteisėtu; naujas Galvanausko kabinetas negavęs seimo pasitikėjimo (balsavę 38 atstovai už ir 38 prieš). Kaip matyti, jau pirmajame seime, šiek tiek pasikeitus blokų atstovų santykiui, nebeįstengta laikytis vien tik dešiniųjų balsais priimtosi konstitucijos nuostatų, ir jų pačių (krikščionių demokratų) imta jį laužyti. Pagaliau neteisėtas, nekonstitucinis prezidentas Stulginskis 1923 m. kovo 12 d. paleido Pirmąjį Lietuvos seimą.

Toliau skaitome — Ant-rasis seimas buvęs išrinktas 1923 m. gegužės 12-13 d. Jame krikščionių demokratų blokas gavęs 40 atstovų iš 78, taigi surinkęs absoliutinę daugumą ir galėjęs savo žmogų Aleksandrą Stulginskį išrinkti formaliai teisėtu Lietuvos prezidentu. Tačiau iširus koalicijai su valstiečių liaudininkais, dešinieji vieni negalėję išlaikyti pastovios vyriausybės. Seimo darbas buvęs sunkus. Bet valdžios vadžias išlaikęs savo rankose. Vidaus gyvenimas buvęs normalus, bet nebuve įstengta įvesti "pilna demokratine santvarka su visomis asmens, žodžio, spaudos laisvėmis bei piliečių teisė-

mis", numatytomis konstitucijos, nes visą laiką veikęs karo stovis su Ypatingųjų valstybės apsaugos įstatų suvaržymais, kurie buvę panaudojami "ne tik prieš svetimų valstybių agentus ir priešvalstybinį elementą, bet ir geros valios opozicijai ir kritikai nutildyti." Čia nurodoma, kad seiminės Lietuvos karo komendantas Brazulevičius (ne teismas) 1923 m. už "Vaire" paskelbtąjį straipsnį jo autorių Antaną Smetoną pasodinęs į kalėjimą, o redaktorių Augustiną Voldemarą ištrėmęs iš Kauno.

Trečiajame seime, išrinktame 1926 m. gegužės 8-10 d., kaip teigia knygos autorius, nė vienas blokas vėl, kaip ir Pirmajame seime, negavęs atstovų absoliutinės daugumos. Šį kartą daugiausia atstovų (37 iš 85) gavęs kairiųjų blokas ir tik 30 krikščionių demokratų blokas. Valstiečių liaudininkų-socialdemokratų koalicija prezidentu išrinkusi dr. K. Grinių ir sudariusi Slezevičiaus vadovaujamą vyriausybę tik su mažumų parama, už kurią tekę atsimokėti Lietuvai žalingomis nuolaidomis, akstinusiomis partinę nesantaiką.

Ir valstiečiai liaudininkai ir socialdemokratai, kaip matyti iš abiejų partijų pareiškimų, siekę atstatyti, įgyvendinti Lietuvoje demokratine santvarką. Taigi nei vieni, nei kiti krikščionių demokratų valdymo, režimo nelaukė demokratinio.

Naujajai vyriausybei panaikinus karo stovį, padrikusi krašte vidaus tvarka. Seime partijų kovos nesiliovė, bet aštrėję. Mažumų pretenzijas už koalicijos paramą didėję ir tarpartinę nesantaiką aštrinę. Tačiau vyriausybė dėl visų šių negerovių maža tesukusi sau galvą. Toje partijų ko-voje brendęs karininkų organizuojamas ir opozicijos remiamas 1926 m. gruodžio 17 d. įvykis.

Dėl sunkios krašto vidaus būklės ir komunistinio pavojaus iš užsienio gruodžio 17 d. įvykio pagrindu prezidentas dr. K. Grinius 1926 m. gruodžio 17 d., atsistatydinus Slezevičiaus ministerių kabinetui, patvirtinęs naują, Voldemaro ministerių kabinetą, sudarytą iš krikščionių demokratų bloko, tautininkų ir ūkininkų partijos žmonių, o kiek vėliau, regis, rytojaus dieną, ir pats atsistatydinęs. Tada, gruodžio 19 d., nepaprastos sesijos sušauktas seimas prezidentu išrinkęs Antaną Smetoną (dalyvavo 43 iš 85; balsavo 40, už Smetoną 38).

Pairusiai krašto vidaus tvarkai atstatyti buvęs grąžintas tas pats stovis, kurį prieš šešerius metus buvo paskelbęs krikščionių demokratų bloko žmogus prezi-

(Nukelta į 10 psl.)

SEIMINĖ IR ...

(Atkelta iš 9 psl.)

dentas Aleksandras Stulginskis. Opozicijai pareiškus nepasitikėjimą vyriausybe dėl seimo atstovo J. Pajaujo arešto, 1927 m. balandžio 12 d. seimas buvęs paleistas. Seimą paleidęs, prezidentas Smetona, visuomenei paaiškindamas paleidimo priežastį, be kitų dalykų, dėstęs: "Valdžia yra šiandien susirūpinusi ne partiniais sumetimais, o geresniu mūsų tautos ir mūsų krašto likimu, dėl to ji siekiasi nuomonės ne partijų, o visų krašto gyventojų". Tokia prezidento partijas aplenkianti mintis, žinoma, buvusi svetima gruodžio 17-tosios įvykio sąjungininkams, ypač krikščionių demokratų blokui, nes jis tikėjęsis naujo seimo rinkimus vyksiant senąja tvarka ir vėl Lietuvos vairą atgausiant į savo rankas. Todėl, — paleidus seimą, neskelbiant naujų jo rinkimų ir pagrįstai įtariant prezidentą Smetoną, kad jis sieks kitoniško (ne partinio) rinkimų pagrindo, — 1927 m. gegužės 2 d. pasitraukę iš Voldemaro kabineto krikščionių demokratų bloko žmonės (Karvelis ir Bistras) ir jų vieton buvę paskirti tautininkai (Tūbelis ir Šakenis).

Voldemaro vyriausybę sustiprinus tautininkais, pradėta ruošti kitoniškai valstybės santvarkai, o 1928 m. gegužės 15 d. jau paskelbiama nauja konstitucija, atšviečianti tas naujoves, būtent: sustiprinamos prezidento ir tuo pačiu susilpninamas seimo prerogatyvos — seiminė, arba seimokratinė, Lietuva tampa prezidentine Lietuva. Tačiau naujoji konstitucija neužsimena nieko apie partijų vaidmenį prezidentinės Lietuvos valstybinėje sąrangoje ir veikloje. Tatai nustatyti paliekama rinkimų ir kitiems įstatymams.

Savivaldybių įstatymas, išleistas 1931 m. gegužės 2 d., davė pagrindą Prezidento rinkimų įstatymui (1931 m. lapkričio 25 d.) ir Seimo rinkimų įstatymui (1936 m. gegužės 9 d.) apeiti politines partijas. Prezidento rinkimų įstatymas numatė, kad prezidentą rinktų ypatingieji tautos atstovai, renkami savivaldybių tarybų narių, kuriuos savo ruožtu išrenka gyventojai (dviejų laipsnių reprezentaciniai rinkimai), o seimo rinkimų įstatymas kandidatų į seimą siūlymą pavedė taip pat gyventojų išrinktiesiems savivaldybių tarybų nariams, tuo būdu abiemis atvejais apeidamas politines partijas. Ši naujovė labai audrino opoziciją, nors iš antros pusės Savivaldybių įstatymo nuokrypos nuo rinkimų visuotinumą teikė priekaištams dingstį.

Prezidentas Smetona ir

VI Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso ruošos komiteto nariai suvažiavę pasitarimui Melbourne. Antras iš dešinės sėdi komiteto pirm. Henrikas Antanaitis.

AUSTRALIJOS LIETUVIAI

Antanas Laukaitis

JAUNIMO KONGRESAS

VI-sis Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas pirmą kartą įvyks Australijoje ir prasidės 1987 metų gruodžio

1938 metų gruodžio 8 d. buvo perrinktas antrajam terminui tais pačiais pagrindais.

Kaip pradėdamas sakiau, Jonas Švoba rašo naujųjų laikų Lietuvos istoriją, dėsto Lietuvos vidaus ir užsienio laimėjimus bei nesėkmes, neišvengiamai perpindamas įvykiais, kurie atšviečia ir konstitucinę nepriklausomos Lietuvos valstybės raidą bei kai kurias mūsų priešpriešias pažiūras. Giliau pažvelgę į šiuos konstitucinę raidą atspindinčius įvykius, galėtume tarti, kad krikščionys demokratai davė Lietuvai pažangią demokratine, bet mūsų tautos būdo ir gyvenimo sąlygų neatitinkančią konstituciją, kurios jie patys neįstengė laikytis ir lauzė. Kairiosios grupės neįmynė savo pėdsakų Lietuvos konstitucinėje istorijon. Tautininkai bandė savitą konstitucinę sąrangą, bet neįstengė ją užkerėti visos tautos.

Knyga išleista labai dailiai. Jos kalba gera (šis nuopelnas priklauso abiemis — ir autoriui, ir kalbos taisytojui Aleksui Laikūnui). Korektūros klaidų mažai. Stilius lengvas: painūs dalykai pasakomi paprastai, suprantamai. Knyga būtų skaitytojų dar parankesnė, jei jos vardynas apimtų ne tik pavardes, bet ir įvykius.

Jonui Švobai priklauso gili padėka, kad jis, turbūt, pirmas parašė knygą su meile visoms lietuvių tautos valstybingumo pastangoms.

Bronius Nemickas

džio 19 dieną. Atidarymo iškilmės su keliais koncertais įvyks Sydnėje. Čia prasidės ir Studijų dienos atvykusiems oficialiems kongreso atstovams, kurios tęsis iki Kalėdų ir, jas atšventus čia, persikels į Australijos sostinę Canberą.

Kaip ir anksčiau vykę, taip ir dabartinis Jaunimo Kongresas yra ypatingos reikšmės turintis lietuviškas renginys mūsų išeivijos gyvenime. Tikimasi, kad į Australiją suvažiuos keli šimtai lietuvių jaunimo atstovų iš visų pasaulio kontinentų, kurių tarpe bus 120 išrinktų oficialių delegatų, reprezentuojančių daugiau kaip dešimtį paskirų kraštų. Tai yra mūsų išeivijos jaunimo pagrindas, jų vadovai ir tie žmonės, kurie ateityje perims visą lietuviškosios veiklos vadovavimą paskiruose kraštuose. Tai išsimokslinęs jaunimas, kelią Lietuvos vardą savose valstybėse ir puoselėjantis lietuvišką dvasią kitų savo jaunųjų draugų tarpe.

Jaunimo Kongreso Studijų dienos šie atstovai ir svečiai gilins savo žinias iš vyresniųjų mūsų žinomųjų visuomenininkų ir kultūrinių, kad jas vėliau galėtų perduoti kitiems. Jie svarstys mūsų tautos perspektyvas ir kurs planus jos ateities užtikrinimui.

Naujus metus visi dalyviai sutiks Adelaidėje ir po prasidės savaitės ilgumo kongreso Studijų stovykla. Čia jaunimas turės galimybę giliau pažinti mūsų lietuvišką kultūrą, geriau pramokti lietuvių kalbos, suži-

noti daugiau apie lietuviškus papročius, išmokti lietuviškų rankdarbių, pasitobulinti tautiniuose šokiuose, pramokti lietuviškų dainų ir dar stipriau sutvirtinti lietuvišką draugystę tarp paskirų kraštų jaunimo atstovų.

Paskutiniosios Kongreso dienos bus Melbourne, kur bus ir uždarymo iškilmės, neskaitant paskirų parenkimų ir koncertų.

Jaunimo Kongreso organizacinis komitetas kviečia visus pasaulio jaunuosius lietuvius dalyvauti šiame VI-me didžiausiame pasaulio jaunųjų lietuvių kongrese, nes tai yra vienintelis toks lietuviškas tarptautinis parengimas, suburiantis viso pasaulio mūsų jaunimą. Australijos lietuviai nuoširdžiai laukia visų pasaulio kraštų lietuvių jaunuolių ir tikisi, kad jie kuo skaitlingiau šiame kongrese dalyvaus. Norintieji gauti platesnių informacijų kreipiasi į: VI Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresas, 4 Robert Street, North Balwyn, Vic., 3104, Australia.

15 DIENŲ KELIONĖ, 10 DIENŲ LIETUVOJ

LIETUVA IR SUOMIJA

Kelionė 126: Naujų Metų sutikimas. Gruodžio 26 - sausio 9 — \$1,499. Vilnių 10 dienų, Kaune 2, Helsinkų 2. Finnair iš JFK.

Dėl brošiūros ir daugiau informacijos kreiptis:

BALTIC TOURS

293 AUBURN ST.

NEWTON, MA 02166

(617) 965-8080 arba (617) 969-1190

BALTIC TOURS tvarko:

giminių iškvieltimo dokumentus
nuperkam automobilius, kooperatinius butus ir kitas
dovanas giminėm Lietuvoje
tarpininkaujama palikimų sutvarkyme

JEI JUMS REIKIA UŽDENGTI STOGĄ, PATAISYTI AR PASALINTI VARVĖJIMĄ, KREIPKITĖS Į

LATVIAN ROOFING

Cleveland telef. (216) 521-2182

DARBAS ATLIEKAMAS GREITAI IR SAŽININGAI.

Dengiame stogus apartamentams, Hot roofs. Tvarkome kaminus ir vandens nutėkėjimo vamzdžius. dedame po stogu kablius kontroliavimui ledo užsikimšimo. Taip pat atliekam dailidės darbus.

MARTINS ir GUNARS KAULINS

Lakewood, Ohio

MATAS REALTORS

505 EAST 185 ST., EUCLID, OHIO 44119
(216) 486-2530

RITA MATAS — Broker — G.R.I. — C.R.A.

Adv. VYTAS MATAS — teisinis patarėjas

JONAS DUNDURAS, adv. RAMON FOLTZ,
ROMA MAJOROVAS, ALGIS MATAS, PETRAS
MATAS, PATRICIA SAJOVEC, DALIA
ŠIRVAITIS, adv. HOWARD TURNER.

Tautos Fondui Chicagoje surinkta 12,423 dol.

Spalio 12 d. Tautos Fondo Komitetas Chicagoje suruošė, jau tradicija virtu-

siaus, Tautos Fondui paremtis pietus. Renginį Lietuvių Tauti-

nuos Namuos atidarė ir jį pravedė tų pietų šeimininkė Angelė Katelienė. Savo atidaromam žodyje ji taikliai nušvietė šio renginio, tikslą — pagerbti Tautos Fondui aukojusius ir paprašė dabar ir ateityje remti Fondą savo aukomis.

Meninę dalį atliko solistė Eglė Rūkštelytė-Sundstrom, jai akompanavo muzikas Robertas Mockus. Pilna salė susirinkusios publikos šiltai priėmė solistės atliekamas dainas. Solistė savo honorarą paaukojo Tautos Fondui.

Po meninės dalies kun. V. Mikolaitis palaimino valgius. Baigus skaniai paruoštus pietus, Tautos Fondo Chicago komiteto vardu J. Jurkūnas patiekė renkamų aukų Chicagoje trumpą apyskaitą. Dėkodamas visiems gausiai susirinkusiems aukotojams, pažymėjo, kad per paskutinius metus Chicago komitetas turėjo virš 700 aukotojų, kai kurie iš jų aukojo 12 ir net 20 kartų. Labai vertino komiteto išdininko Prano Povilaičio rūpestingai atliekamą darbą.

Iš pereinamųjų metų išskyrė daugiausia aukojusias keturias moteris ir keturis vyrus: Pranę Prankienę — \$1500 (5130), Stasę Palekienę — \$1100 (1735), Veroniką Krashevsky — \$800 (1600), Janiną Cukuriene — \$720 (1695), Juozą Blažį — \$3180 (7840), Antaną Balčytį — \$2100 (4800), Alfonsą Krakauską \$2000 (3500) ir Antaną Kasaitį — \$1000 (4800). Šiems aukotojams pirmiausia ir buvo įteikti pažymėjimai. Toliau sekė tūkstantininkai: Edmundas ir Jūratė Jasiūnai, Julius Pakalka, Jonas Tijūnas ir daugelis kitų.

Atžymėjęs pereinamųjų metų didžiulius aukotojus J. Jurkūnas pažymėjo, kad neteisingai daromi priekaištai net spaudoje, kad Tautos

Didžiausias Fondui aukotojas Juozas Blažys priima pažymėjimą iš inž. J. Jurkūno.

Antanas Balčytis priima pažymėjimą iš inž. J. Jurkūno.

Aukotojas Kazys Čiurinskas ir pietų šeimininkė Angelė Katelienė.

Aukotoja Pranė Prankienė ir inž. J. Jurkūnas.

Solistė E. Rūkštelytė ir akompaniatorius R. Mockus tarp V. Lenkevičienės ir A. Katelienės.

J. Jasiūnienė, dail. A. Mačėnas, A. Katelienė, paveikslą laimėjusi J. Danilevičienė ir inž. J. Jurkūnas.

fondui surenkamos aukos išleidžiamos bereikalingoms kelionėms. Tautos fondo pirmininkas Juozas Giedraitis savo kelionių išlaidas paaukoja Fondui, per praėjusių metų paaukojo \$2120 (viso iki šiol paaukojo — \$17,720). Taip pat VLIKo pirmininkas dr. Kazys Bobelis pereinamais metais paaukojo \$3165. (Viso iki šiol \$21,295). Vyt. Jokūbaitis \$2,750 (viso \$3,180). Tad tolimesnių komentary vargu ar bereikia.

Čia pat po pranešimo buvo skelbiamos aukos gautos šių pietų metu. Ir vėl didysis Fondui aukotojas Juozas Blažys įteikė \$1,500 — taigi savo bendra suma jau peršoko devynių tūkstančių ribą. Toliau sekė: Adam ir Stella Valauskis \$1200, Jonė Linkienė \$500, Stasė Palekienė \$500, Antanas Pleškys \$500, Joana Mikalauskienė \$500 ir daugelis kitų mažesnėmis sumomis. Viso pietų metu surinkta \$12423. Už visas taip gausias au-

kas J. Jurkūnas komiteto vardu visiems, o visiems nuoširdžiai padėkojo.

Toliau sekė loterija. Dail. A. Mačėno dovanotą paveikslą laimėjo J. Danilevičienė.

Renginio komitetą vadovaujamą Angelės Katelienės sudarė: J. Jasiūnienė, J. Linkienė, P. Maskolaitytė, V. Lenkevičienė ir J. Žemaitis.

Pietuose dalyvavo apie 200 asmenų, jų tarpe generalinis konsulas V. Kleiza, ALTo pirmininkas T. Blinstrubas, BALFo pirmininkė M. Rudienė, A. Rudis ir daugelis kitų.

Tautos fondo Chicago komiteto nariai iš pietų skirstėsi su pakelta nuotaka jausdami Chicago lietuvių šiltą pritaurimą, o taip pat moralinę ir finansinę paramą.

(jj)

Skaitykit ir platinkit
D I R V A

REMKIME TAUTOS FONDA

nes tik nuo mūsų priklauso kiek esame pajėgūs ginti ok. Lietuvos bylą laisvajame pasaulyje.

Neužmirškime LIETUVOS LAISVĖS IŽDO pagerbdami savo artimųjų atmintį ar tvarkydami savo palikimų reikalus.

Jūsų auka TAUTOS FONDUI paremia ELTA biuletenių leidimą 6 kalbomis ir padeda skleisti informaciją apie tikrą padėtį ok. Lietuvoje.

Visos aukos atleidžiamos nuo federalinių mokesčių

TAUTOS FONDAS

LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION, INC.

P. O. Box 21073

Woodhaven, N. Y. 11421

BOSTONO LIETUVIAI

ARŪNAS JONAS
KUNCAITIS —
DAKTARAS

Dr. Arūnas Kuncaitis

Elenos ir velionio inž. Juozo Kuncaičio sūnus Arūnas Jonas Kuncaitis 1986 m. rugsėjo 9 d. Bostono Northeastern universitete apgynė disertaciją ir gavo švietimo mokslų daktaro laipsnį (Ed. D.). Jo disertacijos tema: "Gyvenimo įtampos santykis ir skirtumų lygmuo nuo šeimos ištakų iki giminingo tikėjimo" (Relationship of life stress and level of differentiation from family of origin to cognitive beliefs). Savo esme — tai psichologijos mokslai, specialybė — patiriamoji psichologija. Disertantas savo disertaciją apgynė geriausiu pažymiu.

Dr. Arūnas J. Kuncaitis gimė Bostone 1954 m. spalio 15 d. Čia jis lankė lituanistinę mokyklą, nuo vaikystės iki šiol dalyvauja Bostono lietuvių skautų veikloje. Psichologijos mokslų magistro laipsnį jis gavo Michigano valstyboje, ten keletą metų gyveno ir vedė Denise Arthur, draugė su žmona augina šaunią dukterį Kendą.

Dr. Arūno pomėgis — sportas. Kurį laiką Bostone jis buvo geriausias lietuvių tinklinio žaidėjas, pelnęs keliolika trofėjų. Pastaruoju metu, studijuodamas Northeastern universitete, suorganizavo to universiteto tinklinio komandą, kuri šiuo metu yra ypačiai stipri. Pats jisai žaidžia MIT tinklinio komandoje.

Dar prieš daktarato gavimą, A. J. Kuncaitis pradėjo dirbti Weaverio klinikoje, Weston, Ma. Dabar jis yra tos klinijos vicedirektorius. Čia rašantysis ir daug kas Bostone dr. Arūnui linki gražiausių sėkmių pasirinktoje mokslų srityje ir asmeniniame gyvenime.

St. S.

KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Lietuvos kariuomenės atkūrimo sukakties minėjimą lapkričio 23 d. rengia LKV S-gos Ramovės Bostono skyrius, kurio pirmininku

yra Juozas Vaičjurgis. Minėjimas įvyks šv. Petro lietuvių parapijos bažnyčioje ir salėje po bažnyčia So. Bostone. Jis pradedamas mišiomis už žuvusius dėl Lietuvos laisvės, po kurių iškilmingame susirinkime salėje po bažnyčia. Ten kalbės dr. Juozas Vėbra.

DĖMESYS ISTORIJAI

Lietuvių Tautinės Sąjungos Bostono skyriaus rengiamame pirmajame naujo sezono kultūriniame subatvakaryje dėmesys kreipiamas į naujųjų laikų ir dabartinių dienų Lietuvos istoriją. Inž. Jurgis Gimbutas pasisakys apie Prano Čepėno parašytą Naujųjų laikų Lietuvos istorijos antrašą tomą, kuris neseniai išėjo iš spaudos. O Yale universiteto istorijos profesorius Benediktas Vytenis Mačiuka kalbės apie dabartinių dienų Lietuvos istoriją. Tai bus įvairus ir įdomus subatvakaris. Jis vyks lapkričio 8 d. 7 val. 30 min. vakaro So. Bostono Lietuvių Piliečių draugijos antro aukšto salėje. Įėjimas nemokamas. Visi kviečiami ir laukiami.

RUDENS VAKARAS

Taip pavadintas Bostono aukštesniosios lituanistinės mokyklos renginys, kuris įvyks lapkričio 15 d. 6 val. 30 min. So. Bostono Lietuvių Piliečių draugijos trečio aukšto salėje. Jo programoje pianistas William Smiddy, poetas Leonardas Andriekus ir brolių Kezių orkestras — visi iš New Yorko. Stalus iš anksto galima užsisakyti pas Goštautus

Los Angeles vyrų kvartetas su atžalynu. Iš kairės: R. Dabšys, T. Dabšys, A. Polikaitis, L. Polikaitis, B. Seliukas, R. Jarašūnas, dr. E. Jarašūnas ir A. Jarašūnas. Prie pianino R. Polikaitis.

Los Angeles lietuviai

Rūta Sakienė

PARAPIJOS ŠVENTĖ

Nuo pat Los Angeles lietuvių šv. Kazimiero parapijos įsikūrimo kasmet ruošiamos dvi parapijos šventės — birželio mėnesį Lietuvių Diena ir žiemos sezono atidarymui rudeninis balius. Ilgametis parapijos klebonas prelatas Jonas Kučingis tą tradiciją įvedė ir labai sėkmingai palaikė. Mūsų džiaugsmui šias visų laukiamas ir mėgiamas šventes su gražiu pasisekimu ruošia ir naujasis parapijos klebonas dr. Algirdas Olšauskas.

Š. m. spalio 19 d. rudenišė parapijos šventė, kaip

telefonu 769-4872 ir pas Banaičius telefonu 828-9588.

ir visuomet pradėta Mišiomis, kurias laikė gerbiamas svečias, laisvojo pasaulio lietuvių katalikų vyskupas Paulius Baltakis, OFM, o šventei pritaikintą pamokslą pasakė kitas iškilus ir žinomas kunigas, taip pat į šią šventę atkeliavęs, Tėvas Kornelijus Bučmys, OFM, "Darbininko" redaktorius. Gražiai giedojo parapijos choras, vargonams grojant komp. Broniui Budriūnui.

Pirmą valandą pilnutėlę salę susirinkusių svečių pasveikino ir pokylį atidarė lituanistinės mokyklos vedėjas Juozas Pupius, o vyskupas Paulius Baltakis tarė žodį ir sukalbėjo maldą.

Programą atliko garsusis mūsų Vyrų Kvartetas, kurio sąstatą sudaro: pirmasis tenoras Emanuelis Jarašūnas, antras tenoras Bronius Seliukas, baritonas Antanas Polikaitis ir bosas Rimtautas Dabšys. Muzikai Raimondai Apeikytei susirgus akompanavo jaunas Rimas Polikaitis, kuris jau ir anksčiau yra Kvartetui talkininkavęs. Po pirmos dalies ir trumpos pertraukos svečiai turėjo didelį netikėtumą — scenon išėjo nebe Kvartetas, bet jau oktetas. Buvo kalbama, kad Kvartetas yra numatęs ką tai naujo, bet tokios malonios staigmenos tikrai publika nesitikėjo. Scenoje išsiriavo Kvarteto vyrai ir jų keturi sūnūs: Romas Jarašūnas, Auris Jarašūnas, Linas Polikaitis ir Tadas Dabšys. Kadangi akompanavo taip pat vienas iš sūnų, Rimas Polikaitis, tai viso scenoje pasirodė Vyrų Kvartetas ir penki jų sūnūs. Nestebėtina, kad salė siūbavo nuo plojimų, o programai pasibaigus klebonas Olšauskas taip viltingai pakalbėjo apie mūsų kolonijos skaisčią ateitį.

Išėjęs scenon naujai prieš

mūsų akis įsikūręs oktetas svajingai sudainavo Puogos Sulaukt Negaliu ir — trankiai, Bražinsko Užistalės Dainą, kurią, neatlaidžiai šaukiami bisui, dalinai pakartojo.

Jau virš dvidešimtį metų mūsų kolonijoje dainuojantį Los Angeles Vyrų Kvartetą visi labai vertina ir mėgsta. Anksčiau mėgėjiškai linksminę tik savuose renginiuose, Kvartetas per keletą paskutinių metų perėjo didelę evoliuciją — patekę į rankas tokių profesionalų, kaip muzikų Raimondos Apeikytės ir Aloyzo Jurgučio, bei režisieriaus Petro Maželio, subrendo muzikiniai ir, įgavę naują sceninę formą, neabejotinai įžengė į stipriausių išeivijos lengvosios scenos menininkų eiles.

Išleidęs dvi populiarias ir godžiai perkamas plokšteles, gastroliaavęs įvairiuose miestuose Amerikos kontinente ir neseniai triumfališkai grįžęs iš Australijos, Los Angeles Vyrų Kvartetas ruošiasi gruodžio pradžioje koncertuoti Floridoje, o sausio 24 d. Chicagoje. Sėkmės mūsų Dainuojantiems Inžinieriams ir jų gražiam, muzikaliai prieaugliui!

IDOMI PASKAITA

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Los Angeles skyriaus valdybos pakviestas dr. Romas Dovydaitis iš Scranton, Pa. maloniai sutiko paruošti losangeliečiams lietuviams paskaitą apie RADIOLOGIJĄ.

Paskaita su skaidrėmis vyks Los Angeles Tautinių Namų viršutinėje salėje gruodžio 20 d., šeštadienį, 3 val. p. p. Po paskaitos kavutė.

Lietuvių visuomenė maloniai kviečiama šioje svarbioje ir įdomioje paskaitoje gausiai dalyvauti. Įėjimas laisvas.

Rengėjai

A. A.

VYTAUTUI MOŠINSKIUI

mirus, jo žmonai DANAI, jo ir jos visiems

artimiesiems reiškiamo užuojautą.

Stella ir Vytautas
A b r a i č i a i

A. A.

APOLONIJAI KAZLAUSKIENEI

iškeliauvus į amžinybę, jos vyrui VLADUI KAZLAUSKUI, LAIMUTEI ir PETRUI BŪTĖNAMS, GRAŽINAI ir PETRUI STAUSKAMS ir velionės vaikaičiams reiškiamo gilią užuojautą ir kartu lidime.

Anelė ir Gerardas
J u š k ė n a i

CHICAGOS LIETUVIAI

Antanas Juodvalkis

KORP! NEO-LITHUANIA ŠVENTĖ

Korp! Neo-Lithuania Chicago padalinio ruošiamą šventę įvyks lapkričio 8 d. (šeštadienį) šia tvarka:

I. a. 11 val. ryto pamaldos tėvų jėzuitų koplyčioje už mirusius korporantus.

b. Po pamaldų, žuvusiųjų už Lietuvos laisvę pagerbimas, padedant vainiką prie Laisvės kovų paminklo.

c. Mirusiųjų korporantų kapų lankymas.

II. a. 7 val. vak. Lietuvių tautiniuose namuose iškilminga sueiga, paskaita.

b. Dirvos konkurso novelės laureatui rašytojui Anatolijui Kairiui premijos įteikimas.

II. Vakariene ir šokiai.

I vakariene vietas užsakyti šiais telefonais: 776-7954 arba 436-5035.

Visa lietuviškoji visuomenė kviečiama dalyvauti.

VITALIS ŽUKAUSKAS — LIETUVISKASIS BOB HOPE

Lietuvių Fondo rudens vėjus užbaigtas pokyliu, kuris įvyko š. m. spalio 25 d. Jaunimo centre, Chicagoje. Meninę programą atliko žymusis aktorius Vitalis Žukauskas iš New Yorko. Aktorių V. Žukauską drąsiai galime vadinti lietuviškuoju Bob Hope, nes kito tokio neturime. Aktorius tebėra tvirtas, geros nuotaikos, pilnas humoro, ne tik scenoje, bet ir pokalbiuose. Valandą trūkusioje programoje, kalbėjo apie lietuviškus veiksmus, fondus, vyresniškumą, žmonas ir vyrus bei lietuvių visuomeninę veiklą. Viską pasakojo taip "rimtai" ir įtikinančiai, kad salė plyšo juoku ir plojimais. Programos pradžioje, užsimezges šiltas ryšys tarp aktoriaus ir publikos, nenutrūko iki pabaigos. Publika vis reikalavo šauksmais ir plojimais dar pasakyti kokią linksmą nuotykį.

Lietuvių fondo vjaus pokylį pradėjo valdybos pirm. pavaduotoja Marija Remienė, pasveikino susirinkusius svečius ir programai vesti pakvietė jaunimo reikalams valdybos narę Ofeiją Baršketytę. Kun. Juozui Prunskiui sukalbėjus malda, susirinkusieji vaišinosi žinomos kulinarės Norvilienės paruošta itin skania vakariene, o pasistiprinus pradėta programa.

Po aktoriaus Vitalio Žukausko puikiai atliktos humoro programos, į sceną buvo pakviesti Lietuvių fondo vadovai: tarybos pirm. Povilas Kilius ir pelno skirstymo komisijos pirm. Stasys Baras, kurie pasveikino studentus stipendin-

kus ir įteikė skirtas stipendijas. Šiais metais 43 studentams paskirta 45,000 dol. stipendijų. Salėje dalyvavo ir jiems skirtus stipendijų čekius atsiėmė šie studentai: Aldis Barškėtis, Kęstutis Bojevas, Kristina ir Viktorija Izokaitytės, Ingrida Naudžiūtė, Danutė Račiūnaitė (sieikia lituanistikos katedroje daktarato), Danutė Rukšytė, Vita Linkevičiūtė-Storey, Birutė Tamulynaitė, Daina ir Rasa Tijūnelytės, Sofija Žutaitaitė.

Įteikus čekius, tarybos pirm. Povilas Kilius pasveikino stipendijatus ir kvietė jungtis į Lietuvių fondą bei organizacijas, nes jų laukia lietuvių visuomenė. Lietuvių fondas nori sukaupti penkių milijonų kapitalą, kad gaunamų pajamų pakaktų visai lietuvių kultūrinei, švietimo ir jaunimo veiklai remti.

Programos vedėja O. Baršketytė paskelbė šio vakaro proga paaukojusius tūkstantininkus: Stasė ir Česlovas Olšauskai, dr. Justinas Dėdinas ir dr. Antanas G. Razma. Aukų buvo gauta ir daugiau, tik mažesnėmis sumomis. Šio vjaus proga buvo gauta 14,000 dol. įnašų.

Po programos, susirinkusieji pasižaidė A. Šluto iš plokštelių perduota muzika, nes gyvasis orkestras, vienam nariui iškritus, nesudarė reikiamos kapelos.

Reikia pastebėti, kad pokylio nuotaika buvo puiki, kurią sužadino aktorius Vitalis Žukauskas ir dalyvavęs jaunimo būrys, viltinškai nuteikęs žilagalvius. Lietuvių fondas, visuomenės gausiai remiamas, žengia tvirtu žingsniu į ateitį.

Vien tik per spalio mėnesį įplaukė 50,000 dol., o per šių metų pirmus 10 mėnesių LF gauta 200,000 dol. Iš viso LF pagr. kapitalas jau perviršijo 3,5 milijonus dolerių. Palikimai sudaro svarbią LF kapitalo dalį. Vien tik spalio mėn. gauta 34,000 dol. palikimais, o nuo pradžios — 925,000 dol. Svarbu sudaryti testamentą ir bent dalį palikimo įrašyti Lietuvių fondui (įrašyti angliškai: Lithuanian Foundation, Inc. Chicago, Ill.).

Vis dažniau pasitaiko netikslų įrašų ir palikti pinigai klaidžioja tarp Lietuvių fondo ir Tautos fondo įstaigų. Reikia gerai išsidėmėti ir testamente tiksliai įrašyti fondo pavadinimą.

• Br. Railos knygos — "Tave mylėti tegalima iš tolo" sutiktuvės įvyks lapkričio 16 d. 4:30 val. p. p. Lietuvių tautiniuose namuose, 6422 So. Kedzie Ave., Chicagoje.

Knygą aptars Nijolė Jankutė-Užubalienė ir Bronius Nainys, ištraukas skaitys Alvyda Baukutė. Į knygos sutiktuves atvyksta ir pats autorius Bronys Raila, kuris tars žodį ir iš magnetofoninių juostų perduos kalbas, siunčiamas į ok. Lietuvą per Laisvos Europos radiją.

Knygos sutiktuves ruošia ir visus kviečia Lietuvių moterų klubų federacijos Chicago klubo valdyba.

• Lietuvių teatro septintasis festivalis įvyks Padėkos dienos savaitgalį, lapkričio 28-30 dienomis, Jaunimo centre, Chicagoje. Teatro festivalyje dalyvauja šie lietuvių teatrai: Vaidilutė, Chicago, Dramos sambūris, Los Angeles, Aitvaras, Toronto, Kanada ir Aukuras, Hamiltonas, Kanada.

Veikalai bus rodomi šia tvarka: lapkričio 28 d., penktadienį, 7:30 val. vak. Chicago "Vaidilutė" stato vienaveiksmius vaidinimus — Kosto Astrauko dramą Čičinskas ir komediją Uošvė į namus — tylos nebus. Režisuoja Marytė Smilgaitė.

Lapkričio 29 d., šeštadienį, 2 val. p. p. Hamiltono "Aukuras" stato Kazio Inčiūros pasaką Eglė žalčių karalienė, režisuoja Elena Dauguvietytė.

Lapkričio 29 d., šeštadienį, 8 val. vak. Toronto "Aitvaras" stato A. Kairio komediją Sidabrinė diena, režisuoja Dargytė-Byszkiewicz.

Lapkričio 30 d., sekmadienį, 2 val. p. p. Los Angeles dramos Sambūris stato Vinco Mykolaičio-Putino dramą Valdovas, režisuoja Petras Maželis.

Lapkričio 30 d., sekmadienį, 6 val. vak. žymenų įteikimo iškilmės.

Į visus spektaklius ir iškilmes bilietai gaunami Vaznelių Gifts International, 2501 West 71st St., Chicago, Ill. 60629, telef. 471-1424. Prašome bilietais apsirūpinti iš anksto, nes vietos numeruotos.

Teatro festivalį ruošia JAV LB Kultūros tarybos pakviestas komitetas, kuriam vadovauja Margučio radijo vedėjas Petras Petrutis, talkinamas JAV LB Vidurio Vakarų apygardos, kuriai atstovauja Danutė Račiūnaitė.

Visais teatro festivalio reikalams prašoma kreiptis Margučio adresu: 2615 W.

FILATELIJA

Nr.9

Antanas Bernotas

JAV rugsėjo 26 d. išleido 22 centų pašto ženklą poetui T. Eliot pagerbti.

Thomas Stearns Eliot (1888-1965) gimė St. Louis, Missouri valstijoje pramoninko tėvo ir poetės motinos šeimoje. Mokėsi St. Louis, vėliau studijavo Harvardo universitete. Gyvendamas užsieniuose dar lankė Sorbonos, Marburgo ir Oxfordo universitetus. 1914 m. persikėlė į Londoną, Anglijoje, ir ten pasiliko visam laikui. Rašė poeziją, pradžioje modernią, vėliau religinio pobūdžio, dramas ir kritikos straipsnius. Leido literatūros žurnalus. Už savo raštus 1948 m. gavo Nobelio literatūros premiją ir kelis kitus atžymėjimus. Pasimirė begyvendamas Londone.

AUSTRIJA išleido 4 šilingų pašto ženklą pagerbti princui Eugenijui ir jo laikams su paroda Unter-Niederweiden pilyje.

Princas Eugenijus Savojietis (pilna pavardė François Eugene de Savoie — Carigan, 1663-1736) gimė Paryžiuje kunigaikščių šeimoje, bet vėliau, kai jo motina buvo ištremta karaliaus Liudviko XIV, atsiskakė Prancūzijos pilietybės ir stojo austrų tarnybon, kur buvo kariuomenės vadu šventosios Romos imperatoriaus Leopoldo I tarnyboje. Jau pradžioje gynė Vieną nuo turkų, vėliau kariavo

71 St., Chicago, Ill. 60629, telef. 476-2242.

su prancūzais, keliuose mūšiuose juos sumušdamas Italijoje ir pačioje Prancūzijoje, užėmė dalį Lombardijos, ir vėl kariavo su turkais Vengrijoje, taip paruošdamas vėlesnę karaliaus Sobieskio pergalę prie Vienos.

Vak. BERLYNAS išleido 80 pfenigų pašto ženklą pasižymėjusiam dirigentui Wilhelmui Furtwaengleriui pagerbti.

Wilhelm Furtwaengler (1886-1954) gimė Berlyne archeologo tėvo šeimoje. Baigęs studijas Muenchene, dirigavo orkestrus Zueriche, Breslau, Muenchene ir Strassburge. 1925-27 m. buvo New Yorke ir čia taip pat dirigavo. Vėliau buvo Leipzigo ir Berlyno valstybinio orkestro dirigentu. Daug važinėjo su gastrolėmis po užsienius.

KANADA rugpiūčio 29 d. išleido keturių 34 centų pašto ženklų seriją Kanados atradimui pavaizduoti. Spalio 1 d. tie patys pašto ženklai buvo išleisti suvenyrinio lapelio formoje.

Pašto ženkluose daugiau simboline forma parodyta: 1. Ankstyvieji Kanados gyventojai — eskimai ir indėnai, kurie maždaug prieš 12 tūkstančių metų iš Sibiro per Aliaską atkeliavo į šį kontinentą ir čia apsigyveno. (Šį pašto ženklą čia dedame). 2. Vikingai, kurie apie 1000 m. po Kr. perplaukė šiaurės Atlantą, atradami Islandiją, Grenlandiją, Newfoundlandą ir kitas salas. 3. Genovietis jūrininkas John Cabot, kuris 1497 m. iš Anglijos perplaukė šiaurės Atlantą ir atrado rytines Kanados pakrantes. 4. Jūrininkas Henry Hudson, kuris ieškodamas kelio į Aziją, 1610 m. pasiekė Ledinuosąjį vandenyną. Jo vardu buvo pavadinta Kanados šiaurėje esanti įlanka ir sąsiauris bei upė Amerikoje.

LIETUVOS AIDAI

Veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio,
8:30—9:00 v. vakaro.
Visos laidos iš WCEV stoties
1450 AM banga.

Adresas: 6955 So. Campbell Ave., Chicago, IL
60629. Telefonas: (312) 778-5374.

Skaitykit ir platinkit
D I R V A

NAUJO GYVENIMO ANGOJE

Aurelija Balašaitienė

Dviejų jaunų, aktyvių ir išsimokslinusių lietuvių vedybos yra didelis džiaugsmas ne vien jų tėvams ir artimiesiems, bet ir visai lietuviškai visuomenei, nes jos laisvėje statomo gyvenimo rūmo kertinis akmuo yra patriotiškai nusiteikusi lietuviška šeima. Tik per ją galime turėti viltį, kad mūsų kultūros tęstinumas ir tautinių aspiracijų idealai išliks gyvi ateinančiose kartose.

Š.m. spalio 11 d. Šv. Jurgio šventovėje Clevelande susituokė Vilija Nasvytytė, Jono ir Reginos Nasvyčių dukra, su Edvardu Klimu, Broniaus ir Aleksandros Klimų sūnumi. Jaunoji Vilija, visiems pažįstama kaip talentinga mūsų renginių dalyvė ir pranešėja, aktyvi skautė, pasiekusi žalią kaklaraištį, baigusi Šv. Kazimiero lituanistinę mokyklą ir aukštųjų pedagogikos kursus, įsigijusi bakalauro laipsnį Clevelando Valstybiniame Universitete iš pramonės psichologijos srities ir jau baigianti ruoštis magistro laipsniui, tarnavusi penkerius metus JAV karo aviacijoje, yra tikra dviejų kultūrų dukra, iš abiejų pasisavinusi geriausias ypatybes. Nuo jos neatšilieka inžinierius Edvardas Klimas, baigęs elektros inžinerijos mokslus Clevelando Valstybiniame Universitete, įsigijęs magistro laipsnį Carnegie-Mellon Universitete Pittsburghe, aktyvus jūrų skautas ir skautas akademikas, Lietuvių Namų direktorius ir specialių reikalų vedėjas.

Į jų sutuoktuves suplaukė didelis būrys artimųjų, kolegų ir draugų iš arti ir iš toli. Šv. Jurgio šventovė, pasiruošusi tai iškiliai šventei, pasiūšė kaip nuotaka, net ir laiptų turėklus padabindama gėlių puokštėmis. Svečių tarpe matėsi veidai iš Toronto, Buffalo, Chicagos, Hartfordo ir kitų JAV bei Kanados miestų.

Nuotakos draugės - Julija Taorienė, kurios namuose jaunieji užmezgė savo pirmą pažintį, Nijolė Rukšėnienė ir Laimutė Svarcaitė-Kormos - pasipuošusios tautiniais drabužiais, liudijo Vilijos gyvenimo žingsnius lituanistinėje mokykloje ir skaučių veikloje, atlikdamos pamergių vaidmenį. Nuotakos brolis Paulius Nasvytis, jaunojo broliai Viktoras ir Raimundas Klimai, ėjo garbingas pabrolių pareigas. Sutuoktinių ceremoniją lydėjo puiki vargonų muzika su 'Uždai nuokim' dainos vieneto, vadovaujamo Algirdo Bielskaus, giesmėmis, o nuotakai padedant gėles prie Dievo Motinos statulos Bronius Kazėnas sugiedojo Gounod 'Ave Maria'. Audra Nasvytytė ir Linda Klimienė lietuvių ir anglų kalbomis skaitė liturgijai pritaikytus skaitinius. Apeigos buvo atliktos abiem kalbomis, kad didokas lietuviškai nekalbančių svečių būrys galėtų aktyviai dalyvauti sutuoktinių ceremonijoje.

Jaunąją porą sutuokęs Šv. Jurgio parapijos klebonas kun. Juozas Bacevičius, gyvai įsijausdamas į šventovėje vyraujančią nuotaiką, tarė jautrų ir giliai išmąstytą sveikinimo žodį. Vargonams užgrojus maršą, jaunieji, šypsėnos nušviestais veidais žengė pirmuosius savo bendro gyvenimo žingsnius. Nuotaka savo karališku drabužiu puikiai išryškino ir mūsų tautinių drabužių rimtį ir grožį, jiems suteikdama savo gyvenimo svarbiausios dienos iškilmę garbingą vietą ir pabrėždama savo tautinį išpareigojimą.

Po sutuoktinių Šv. Jurgio parapijos salėje įvyko šampano vaišės. Jaunieji į salę įėjo pro 'vartus, sudarytus iš juostų. Juos pasitiko motinos su simbolinėmis dovanomis. Tautiškais drabužiais ir nuometu pasipuošusi

Jaunavedžiai Vilija Nasvytytė ir Edvardas Klimas.

svočia Stefa Gedgaudienė pradėjo senoviškas lietuviškas vestuvių apeigas, iškel-dama tautinių tradicijų reikšmę ir svarbą, kaip tautos išminties ir kūrybos didžiausią turtą, kurio pagrindinė saugotoja yra šeima. Gintas Taoras, eidamas svoto pareigas, apsirengęs lietuviško bajoro drabužiais, svečiams anglų kalba aiškino papročius ir jų simboliką. Scenoje piršlys Algis Rukšėnas skaitė Vilijos ir Edvardo gyvenimo istorijas, iškeldamas jų nuopelnus ir, kaip dera tikram lietuviškam piršliui, juos tinkamai išgirdamas. Stefai Gedgaudienei ir Gintui Taorui aiškinant kiekvieną apeigų fragmentą, buvo tepamos jaunųjų lūpos medumi, kad gyvenimas būtų saldus; tėvai juos vaišino duona ir druska, atsisveikinimo ženklą apdovanodami gintaru ir pasiūlydami vyno taurę. Piršlio teismas, iškelus jo melagystes - svečiams garsiai reikalaujant piršli-melagi pakarti - pasibaigė laimingai. Atrodo, kad piršlys nedaug tepamelavo ir nuotaka, ji apjuosusi juosta, išgelbėjo jo gyvybę. O ir svečiai kiek atlyžo, kai Pauliaus Nasvyčio 'tardomas' piršlys teisingai atsakinėjo į įmantrius klausimus, kaip pav. 'Kodėl gaidys gieda užsimerkęs', atsakymas -- 'todėl, kad jis savo giesmę moka atmintinai'.

Jaunieji turėjo peržengti per žarsteklį, kaip simbolišką naujo, bendro gyvenimo slenkstį, atsisveikinimo su tėvų namais ženklą apeiti aplink vestuvinių stalų papuoštą karvojumi-vestuvine duona. Stefa Gedgaudienė pasiūlė pakelti šampano taurės už jaunuosius linkėdama, kad 'naujasis šeimos židinys niekada nesustotų degęs lietuviškosios gabijos ugnimi'. Visi sugiedojo 'Ilgiausių metų, išlenkė taures

TAUPOS KREDITO KOOPERATYVO ŽINIOS

TAUPOS kapitalas jau persoko antrąjį milijoną! Narių skaičius ir indėliai didėja, ir jau pradėjome trečiąjį milijoną. TAUPA, gavus čarterį iš State of Ohio, bankines operacijas pradėjo tik prie dvejus metus ir trys mėnesius, yra vienas iš greičiausiai augančių kredito kooperatyvų — Credit Union — Ohio valstijoje. TAUPA yra viintelė lietuviška finansinė institucija Ohio kurios pagrindinis tikslas yra pagerinti savo narių gerbūvį, mokant aukščiausius nuosimčius už sutaupas ir skolinant paskolų reikalingiems nariams geriausiomis išsimokėjimo sąlygomis.

Paskolos duodamos asmeniškiesiems reikalams, automobilių pirkimui, namų pagerinimui (home equity loans) ir namų pirkimui. Prieš imant paskolą kur nors kitur, pasitikrinkit TAUPoje dėl sąlygų ir paskolos kainos (imamus nuosimčius).

Primename pensininkams, kad jau pradėjome tiesioginį pensijų čekių deponavimą — Direct Deposit programą. Tiesioginis čekių deponavimas — yra saugiausia ir ekonomiškiausia programa. Tie, kurie dar vis gaunate pensijų čekius į namus ar per kitas finansines institucijas, sustokite TAUPoje užpildyti reikalingas formas ir atidarykite pensijų čekių sąskaitą. Jūsų čekiai ateis tiesiai į TAUPĄ, čia nereikės stovėti ilgoje eilėje — patarnavimas greitas ir be to čia susikalbėsite lietuviškai.

TAUPOS įstaiga atidaryta kiekvieną dieną, išskyrus pirmadieniais. Dėl smulkesnių informacijų apie taupymo sąskaitas, taupymo sertifikatus, įvairias paskolas bei kitus bankinius patarnavimus, kviečiame sustoti mūsų įstaigoje arba skambinti numeriu 481-6677.

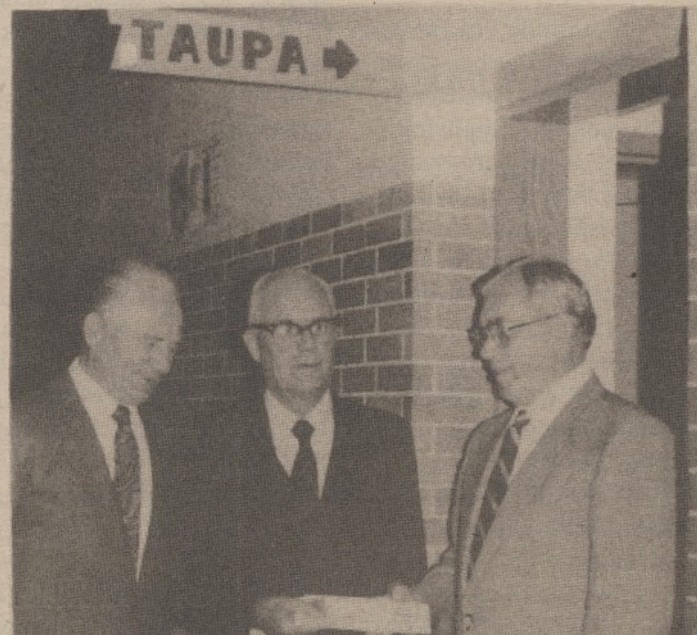
(vas)

ir vaišinosi įvairiais skanėtais.

Vilijai ir Edvardui Klimams žengiant į naują bendrą gyvenimą, apsiginklavus aukštojo mokslo diplomais, lietuviškos veiklos patirtimi ir skautiškų idealų šviesa, visi linkime vedybinės laimės ir kūrybingo gyvenimo. Tebūnie jų vedybos laimės šaltiniu jiems patiems ir džiaugsmu bei nauda mūsų visuomenei.

• **PATRIA** prekybos namuose. 794 E. 185 Street, Clevelande, yra didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų maisto produktų, įvairių skanumynų, lietuviškos juodos duonos, o dovanų skyriuje yra gintaro, plokštelių, audinių, knygų ir lietuviškų sveikinimo kortelių. Prašome atsilankyti. Telefonas 531-6720.

PRODUCTION ASSEMBLERS & SEAMTRESS
Manufacturer of women's costume jewelry & bells seeks mature individuals for hand manipulation of materials. Exp. helpful. Excellent manual dexterity & eye-hand coordination a must. For appl. call 404-872-8272.
(42-43)

Taupoje pradėdant tretįjį milijoną... Vytenis Miškinis (vidury) įteikia įnašą, pradėdant tretįjį milijoną, kooperatyvo direktoriams dr. V. Mauručiu ir V. Staškui.

V. Bacevičiaus nuotr.

VISUS KVIEČIAME DALYVAUTI

KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIME

š. m. lapkričio 22 d. 7 val. vakaro
LIETUVIŲ NAMŲ SALĖJE.

Programoje:

Žodį tars visuomenininkas — Balys Gaidžiūnas.

Meninę dalį atliks Čiurlionio Vyrų choras.
DIRIGUOJAMAS RYTO BABICKO.

Skani vakarienė, bufetas, loterija.

Šokiams gros ROMO STRIMAIČIO orkestras.

Bilietai po \$17.50 gaunami pas ramovėnus.
Skambinti telefonu J. Šlapeliui — 261-5419.

L.K.V.S. RAMOVĖ
Clevelando Skyrius

KVIETIMAS Į "LIETUVISKAS VESTUVES"

Artėja tradicinė Clevelando lietuvių šeimos šventė — Lietuvių Dienos, kurios vyks š. m. gruodžio 6 ir 7 dienomis. Kviečiame visus dalyvauti šių dienų renginiuose.

Gruodžio 6 d., 6 val. vak. Euclid gimnazijos auditorijoje įvyks "Lietuviškų vestuvių" spektaklis, kurį atlieka Dainavos ansamblis ir šokių grupė Spindulys. Atvyksta arti šimto dalyvių — dainininkų, solistų, artistų ir jaunų šokėjų, kurie ne tik šoka, bet ir dainuoja.

Po spektaklio Dievo Motinos parapijos svetainėje bus vakarienė-pasisvečiavimas su dainaviečiais ir spinduliečiais.

Sekmadienį, gruodžio 7 d. vyks dailės paroda ir pietūs šv. Kazimiero lituanistinei mokyklai paremti.

Bilietus į spektaklį prašome įsigyti iš anksto. Jų kainos po 15, 12, 8 ir 4 dol. Lituanistinės mokyklos mokiniams bus rezervuotos vietos be įžangos mokesčio.

Vakarienės su svečiais kainą 10 dol.

Bilietai platinami po lietuviškų pamaldų abiejose parapijų svetainėse ir Lietuvių Namuose. Užsisakyti juos galima skambinant telefonais M. Aukštuoliui — 481-9928, B. Vedegienei — 531-2131, J. Gudėnui — 486-2662, V. Čėčiui — 486-9944, V. Čyvui — 486-3228, A. Miškininei — 486-8517. Mecenatams, aukojusiems 100 dol. ar daugiau, rezervuosime du pirmųjų vietų bilietus ir dviems asmenims vakarienę.

Kviečiame dalyvauti ir atsivesti kuo daugiau svečių į "Lietuviškas vestuves".

JAV LB Clevelando
Apylinkės Valdyba

IDOMUS BALTIEČIŲ POBŪVIS

Clevelando Baltiečių Komitetas, susidedantis iš Amerikos Lietuvių Tarybos, Estų Ohio Apygardos, ir Latvių Sąjungos, šių metų tradicinį baltiečių vakarą suruošė latvių salėje šeštadienį, spalio 18 dieną. Dalyvavo 210 asmenys.

Dainavos ansamblio kvieslys kviečia į vestuves...

A. Plenio nuotr.

Vakarą atidarė komiteto vicepirmininkas latvis Maris Mantienis. Po trumpo pasveikinimo, Mantienis svečiams pristatė Rygos — Chataqua konferencijos dalyvį, Latvių Sąjungos Washingtono valdybos narį, Viesturs Timrots. Kadangi konferencija buvo sukėlusi nemažą susirūpinimo baltiečių tarpe, Timrots gan plačiai atpasakojo konferencijos eigą ir svarbesnius punktus. Amerikiečių ir baltiečių spauda pripažino, kad konferencija labai gerai pavyko.

Po vakarienės, meninė programa pradėta su soliste Aldona Stempužiene, kuri patiekė V. Jokubėno dainas: Plaukia antelė, Gėlės iš šieno, ir Piemenų raliavimas. A k o m p a n i a t o r ė Kristina Kuprevičiūtė.

Toliau sekė latvių tautinių šokių vienetas Pastalnieki. Nors vienete šešiolika asmenų, šokta, pasikeičiant, po aštuonis asmenis.

Programa užbaigta estų liaudies dainų rinkiniu, išpildyto jaunos dainininkės Ulle Laido. Jos vyras, amerikietis Dermot Somerville, dainas akompanavo kartais fleita, kartais gitara, pro tarpiais ir jam pačiam nostalglingai įsijungiant į dainą.

Anastazija Mackuvienė

MISIOS UŽ A. A. ADELE BENOKRAITIENĘ

Lapkričio mėn. 10 d. 7 val. vak. Dievo Motinos šventovėje bus atnašaujamos šv. Mišios už a. a. Adelę Benokraitienę, išėjusią į amžinybę prieš vienerius metus. Vincas Benokraitis kviečia visus draugus-es ir pažįstamus dalyvauti.

• Žalgirio šaulių kuopa Clevelande, per kuopos išdininę Norą Čėčienę įteikė Dirvai paremti auką 25 dol. Ačiū.

• Jadvyga Budrienė iš Strongsville, Oh., persikėlė gyventi į 18920 Locherie Ave., Euclid, Oh. 44119.

HOUSES FOR SALE

Open Sunday 1-4

19115 Muskoka Ave off East 185 St. Aluminum sided, 3 bedroom, central air condition. 49,900.

18012 East Park off East 185 St. 5x5 double, near Our Lady. 62,900.

130 East 206 St. off Lake Shore. Aluminum sided, 3 bedroom bungalow, 2 car garage. Only 59,000.

GEORGE KNAUS
Realtor

819 East 185 Street
481-9300

(42-43)

PLJS — CLEVELANDO JAUNIMO S-GA kviečia visus atsilankyti pasiklausyti

Australijos dueto

SVAJONĖS

1986 m. gruodžio mėn. 13 d.
LIEUVIŲ NAMŲ VIRŠUTINĖJE
SALĖJE.

Koncerto pelnas skiriamas paremti 1987 m. PLJS kongresą Australijoje.

LIETUVIŲ NAMŲ BALIUS ir LIETUVIŲ KLUBO PREMIJOS LAUREATO PAGERBIMAS ŠEŠTADIENĮ, LAPKRIČIO 8, LIETUVIŲ NAMŲ SALĖJE.

Baliaus programa:

KOKTEILIAI SU UŽKANDŽIU,
KLUBO PREMIJOS ĮTEIKIMAS,
VAKARIENĖ SU VYNU.

KONCERTINĖ PROGRAMA:

MUZIKOS KŪRINIAI TROMPETEI IR FORTEPIJONUI.

Atlieka ILONA KUPREVIČIŪTĖ ir
KRISTINA KUPREVIČIŪTĖ.

Šokiams groja garsusis serbų orkestras "LAISVĖ".

PRADŽIA 7 VAL VAK.

Kokteiliai ir vakarienė su vynu \$17.00 asmeniui.

STALAI AŠTUONIEMS ASMENIMS.

Rezervacijos priimamos iki lapkričio 4 dienos
Lietuvių klube — telef. 531-2131.

Kviečiame visus Ohio lietuvius dalyvauti 1986 metų premijos laureato pagerbime ir nuotaikinge Lietuvių namų baliuje.

Mes visiems padedame, o taip pat visų laukiame savo baliuje.

LIETUVIŲ NAMŲ IR KLUBO
DIREKCIJA

Ūpa

- Lithuanian Credit Union
- Lietuvių kredito kooperatyvas
- Tel. (216) 481-6677

TAUPYKITE IR SKOLINKITĖS
vieninteliame lietuvių kredito
kooperatyve Ohio valstijoje.

KIEKVIENA SĄSKAITA FEDERALINĖS
VALDŽIOS APDRAUSTA IKI \$100,000.

MOKAME AUKŠTESNES PALŪKANAS UŽ:	SKOLINAME GERES- NĖMIS IŠSIMOKĖJIMO
TAUPYMO SĄSKAITAS	SĄLYGOMIS:
CERTIFIKATUS	ASMENINIAMS REI-
IRA SĄSKAITA	KALAMS. AUTOMOBILIŲ
PENSIJŲ ČEKIŲ SĄSKAITA	PIRKIMUI NAMŲ
(DIRECT DEPOSIT)	PIRKIMUI (morgičiai).

Atliekame visus bankinius patarnavimus. Parduo-
dame pinigines perlaidas (money orders), traveler's
cheques, priimame telefono, elektros, šildymo ir van-
dėns sąskaitas.

DARBO VALANDOS:

Antradieniais, trečiadieniais, ketvirtadieniais ir
šeštadieniais nuo 10:00 val. r. iki 2:00 val. p. p.
Penktadieniais nuo 2:00 val. p. p. — 6:00 val. vak.
adv. A. Širvaičio įstaigos patalpose Lietuvių namuose.
877 East 185th St., Cleveland, Ohio 44119

SEKMADIENIAIS

11:00 val. r. — 12:00 val. dienos
Dievo Motinos parapijos patalpose
18022 Neff Rd., Cleveland, Ohio 44119

DIRVA

MIRĖ DR. PETRAS VILEIŠIS

Š.m. lapkričio 3 d. 3 v.p.p. Waterburio ligoninėje mirė visuomenininkas Petras Vileišis, sulaukęs 80 metų amžiaus.

Velionis gimė Vilniuje. 1937 m. Sorbonos universitete gavo teisių daktaro diplomą. Nepriklausomoje Lietuvoje dirbo Finansų ministerijoje, o vėliau ėjo įvairias

pareigas Lietuvos pasiuntinybėje Romoje.

Atvykęs į JAV aktyviai įsijungė į Lietuvos laisvinimo darbą, buvo vienas pagrindinių Lietuvių Bendruomenės organizatorių.

Velionies sesuo A. Devenienė-Grigaitienė praneša, jog yra pageidaujama, kad vietoj gėlių aukos būtų siunčiamos Tautos Fondui.

Velionis bus laidojamas lapkričio 6 dieną.

P A D Ė K A

A. + A. DR. PETRAS STUNGYS.

Mūsų mylimas vyras, tėvas ir senelis mirė rugsėjo 26 d. ir rugsėjo 29 buvo palaidotas Visų Sielų kapinėse, Clevelande.

Dėkojame kun. G. Kijauskui, S. J. už lankymus velionio Cleveland klinikoje, už maldas koplyčioje su paguodžiančiu pamokslu, už atnašavimą gedulingų mišių ir pamokslą bažnyčioje ir už palydėjimą į Visų Sielų kapines.

Dėkojame Saliutei Idzelienei už sukalbėjimą rožinio koplyčioje už velionio sielą.

Nuoširdi padėka visiems aukojusiems šv. Mišias, atsiuntusiems gėles, aukojusiems Tautos fondui ir Religinei šalpai.

Dėkojame O. L. G. draugijos pirmininkui Dr. Dainiui Degėsiui už pravedimą atsisveikinimo ir atsisveikinimo O. L. G. draugijos vardu. Dr. Viktorui Puškoriui Korp. Fraternitas Lithuanica vardu, inž. Vladui Čyviui Lietuvių Bendruomenės vardu ir inž. Pranui Razgaičiui atsisveikinimo Ateities klubo vardu.

Nuoširdi padėka Juozui Stempužiui taip gražiai prisiminus velionį, per Tėvynės Garsų radijo valandėlę.

Dėkojame Dr. V. Taurui už nekrologą Drauge

Nuoširdi padėka karsto nešėjams: Romui Bridžiui, Dr. Dainiui Degėsiui, Dr. Danieliui Degėsiui, Rimui Jasinevičiui, Juozui Jasinevičiui ir Petriui Klioriui.

Dėkojame už visas užuojautas pareikštas per spaudą ir laiškais.

Dėkojame laidotuvių Direktoriui Jakubs ir sūnui. Nuoširdi padėka visiems draugams ir pažįstamiems už atsilankymą koplyčioje ir pasimeldusiems už velionį, už dalyvavimą gedulingose Mišiose bažnyčioje ir palydėjimą į kapines.

Dėkojame visiems mus guodušiams ir raminiusiems toje sunkioje valandoje, to mes niekad neužmiršime, teatlygina jiems Dievas už jų gerumą, o velionio sielai tesuteikia amžiną šviesą ir ramybę.

Pasilikę dideliame nuliūdime:

ŽMONA KONSTANCIJA IR SŪNŪS
PETRAS IR AUGUSTINAS
SU ŠEIMOMIS

A. A.

JURGIUI ALGIRDUI BOBELIUI

tragiškai žuvus, tėvams, seserims, broliui ir arti-

miesiems reiškiamo gilią užuojautą.

Valentina ir Pranas
M a ž e i k a i
Aldona Masiulienė

Vasario 16 gimnazijai remti centrinis komitetas, pasiruošęs vajeaus užbaigimo pokyliui lapkričio 23 d. Chicagoje Jaunimo Centre. Sėdi iš kairės: S. Daulienė, B. Jasaitienė, pirm. K. Milkovaitis, A. Mačienė, M. Marcinkienė. Stovi: J. Biskienė, J. Žygas, V. Šilienė, R. Vaitys, N. Ambrazaitytė ir A. Juodvalkis.

• Elena Čiurlienė, 94 m. amž., lapkričio 3 d. mirė New Yorke. Nuliūdime liko duktė Janina ir žentas Anicetas Simutis, Lietuvos gen. konsulas New Yorke ir duktė Elena Barnett.

• Lietuvių Moterų Federacijos New Yorko klubas, vadovaujamas dr. Marijos Žukauskienės š. m. spalio 12 d. Kultūros židinyje surengė išpūdingą koncertą, kurį atliko dvi sesutės atvykusios iš Clevelando. Tai Ilona su trumpete ir Kristina pianinu Kuprevičiūtės. Programai vadovavo aktorius Vitalis Žukauskas. Po koncerto buvo vaišės ir susipažinimas su pirmą kartą čia atvykusiom muzikėm. Žmonių atsilankė virš šimto, nes tą dieną vyko ir kitokių renginių.

• Muz. Jono Zdaniaus kūrinių koncertas rengiamas Chicagoje Jaunimo Centro salėje, lapkričio 16 d. 3 val. p. p. Rengia Dainavos ansamblis. Bilietai gaunami Vaznelių prekybos įstaigoje.

• Arch. Rimas ir Rūta Mulokai, siųsdami stambesnę auką, rašo: "Pagaliau po visų vargų persikėlėm į naujai pastatytą rezidenciją. Keliaudami į Kaliforniją, nepamirškite mūsų ir skambtelėkit". Jų naujas adresas: 10920 Vinnetka Avenue, Chatsworth, Calif. 91311, tel. (818) 368-2032. Ačiū už auką ir linkime sėkmės naujoje vietoje.

• LKVS Ramovė Detroito skyriaus valdyba per mūsų bendradarbį Antaną Grinių, Dirvai paremti atsiuntė 10 dol. Ačiū.

• Henrikas Misliauskas, Media, Pa., siųsdamas Dirvai paremti auką, rašo: "Dovanokit, kad čėkis mažas, nes turiu daug bėdų su amputuotom kojom. Gal kada nors pasisėks pasiūsti daugiau." Ačiū.

Parama Dirvai

Atsiliepdami į mūsų prašymą, savo auka Dirvą paremė šie skaitytojai:

A. Januška, Milton15.00
V. Jonkus, Philadelphia 10.00
E. Jocius, Cleveland 5.00
V. Palubinskas, Cleveland 5.00
Dr. P. Švarcas, Mascouth 25.00
I. Petronis,
Dearborn Hts.100.00
J. Vadapalas, Westchester 25.00
J. Rimkūnas, New Buffalo 30.00
A. Milūnas,
Downers Grove10.00
Č. Kiliulis, Lexington 5.00
M. Gečiauskas,
Manchester10.00
E. Vasyliūnienė,
Somerville10.00
Dr. R. Maurukas, Groton 20.00
A. Milaknis,
Santa Monica15.00
V. Raulinaitis,
Chatsworth25.00
A. Valavičius, Chicago ..10.00
J. Petkevičienė, Cleveland 20.00
J. Zubavičius,
Sunny Hills10.00
A. Miliūnas, Birmingham 10.00
A. Pavilionienė, Chicago 10.00
L. Barņus, Chicago15.00
K. Mikolajūnas, Chicago 100.00
J. Račylienė, Cleveland 20.00
D. Petrutytė, Chicago .. 5.00
V. Genienė, Chicago 5.00
E. Bulotienė, Detroit 5.00
G. Viskanta, Chicago15.00
J. Vidūnas, Worcester ..10.00
J. Pilmonas,
Hickory Hills10.00
Dr. V. ir A. Mauručiai,
Chesterland25.00
V. Valys, Cleveland10.00

A. Pleškys, Chicago20.00
R. A. Zorskai,
University Hts.10.00
B. W. Sklaris, Springfield 20.00
H. Misliauskas, Media ..15.00
St. Virpša, Chicago20.00
V. Daugelavičienė,
Weston15.00
T. Jurcys, Palos Hills20.00
J. Garla, Juno Beach23.00
Gr. Žukauskienė, Chicago 10.00
A. Simonaitis, Chicago ..10.00
J. Grigaitis, Chicago30.00
A. Ambraziūnas,
Santa Monica25.00
J. Skirmutienė, Kenosha 10.00
J. Nesavas, Redford20.00
V. Petrauskas, Chicago 10.00
A. Matjoška, Dorchester 10.00
G. Biskis,
Clarendon Hills30.00
V. Gilyls, Los Angeles ..25.00
W. Simanas, Clearwater 20.00
K. Ralys, Cleveland15.00
Kun. A. Babonas, Detroit 10.00
K. Martuvienė,
Chesterland10.00
A. Grinius, Detroit10.00
S. Radžiūnas, Omaha10.00
J. Jurevičius, Chicago ..20.00
D. Šukelis, New Buffalo 20.00
J. Vengris, Osterville25.00
V. Civinskas, Chicago ..50.00
J. Vilutis, Chicago20.00
P. Mikšys, Juno Beach .. 5.00
A. Daunys,
Port Washington25.00
A. Lapšys, Bloomfield ..25.00
K. Černius, Chicago20.00
M. ir J. Švarcai, Wickliffe 20.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

CARPENTER
Experienced in all phases of home remodeling. Must own truck and tools. Please call
BILL (9-5)
(215) 329-7608 (31-45)

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.